Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 226 (1976) ♦ Середа, 25 листопада 1998 року ♦ Ціна договірна

Офіційно

Парламентарії працюють плідніше, ніж бізнесмени

Учора Голова Верховної Ради України Олександр Ткаченко зустрівся з делегацією Комітету з питань співробітництва Японії та України федерації економічних організацій Японії «Кейданрен».

Олександр Ткаченко зазначив, що між парламентами обох держав налагоджено міцні відносини. Хоча, за словами Голови Верховної Ради, попри це, економічне співробітництво розвивається мляво.

Керівник делегації Такасі Асамура погодився з думкою Олександра Ткаченка щодо невідповідності рівня товарообігу (він становить лише 170—180 млн. доларів). Пан Асамура підкреслив, що Японія виступає за найтісніше співробітництво з Україною і готова модернізувати деякі нафтопереробні та цукропереробні заводи. Але, на його думку, законодавча база України, на жаль, не сприяє цьому прагненню.

Ловись, рибко, велика і наша

На Чорноморському судномеханічному заводі приступають до будівництва траулера-сейнера за власним проектом. Через рік він оновить застарілий риболовецький флот України. Під час розробки заводські конструктори врахували побажання вітчизняного замовника — а це й рибколгоспи, й приватні фірми.

У найближчих планах суднобудівників — випуск великих і малих яхт, швидкісних катерів для прикордонної та рибінспекцій.

На фото: у конструкторському бюро заводу.

Фото Олександра КРЕМКА (ДІНАУ).

25 листопада

✔ 1838 року народився письменник Іван Нечуй-Левицький

✔ У Лубнах почала виходити (1905 р.) перша в умовах царату українська газета «Хлібороб»

✔ 65 років тому відбувся успішний запуск першої на території СРСР ракети ЖРД-Х — попередниці потужних космічних ракет

Конституція — закон для кожного

До затвердження Конституції Криму у Верховній Раді України

Засідання робочої комісії з підготовки до затвердження Конституції Автономної Республіки Крим відбулося 23 листопада у Верховній Раді України. У складі комісії — представники кримського парламенту, відповідних комітетів ВР України, експертно-правових структур апарату, очолює її заступник Голови Верховної Ради України Віктор Медведчук.

Учасники розмови обмінялися думками стосовно відповідності Основного Закону Кримської автономії нормам Конституції України. Його й готують нині до пленарного розгляду у ВР України.

На засіданні уточнялись понад тридцять положень кримської Конституції. Грунтовно доопрацьовано, зокрема, механізм формування АРК свого бюджету, деяких структур виконавчої влади, органів правосуддя.

Матеріали на цю тему читайте на 4—5-й стор.

Регіон. Луганщина — край вугільний

13

У номер

Реформувати й реанімувати

Сьогодні в Москві відбудеться засідання Ради глав урядів країн СНД, у якому візьме участь і Прем'єр-міністр України Валерій Пустовойтенко. Для того, щоб це засідання все-таки відбулося, виконавчий секретар СНД Борис Березовський доклав максимум зусиль. Він побував з робочими візитами у кількох країнах співдружності, зокрема і в Україні. А буквально вчора завершився його робочий візит до Мінська.

Однак і це засідання буде, найімовірніше, генеральною репетицією саміту СНД, наміченого на грудень. Очікують, що прем'єри обговорять проблеми, які стосуються реформування Співдружності, питання порядку денного наступного засідання Ради глав урядів і підготовки чергового засідання Ради глав держав країн СНД.

Старе Село — одне з найвідцаленіших від райцентру. Як там живеться?

14

День відкритого листа

Алло, вас слухатимуть

Як повідомлялося, 27 листопада ц. р. «Голос України» проводитиме на Вінниччині черговий день відкритого листа. **Під час акції з 15-ої до 16-ої години працюватиме «гаряча лінія» (тел.: 32-20-35; 32-75-40).**

На ваші запитання, шановні читачі, відповідатимуть керівники області, служб і управлінь облдержадміністрації, народні депутати України від області, журналісти «ГУ».

До зустрічі, вінничани!

❍ Досі не знайдено сімох рибалок, які ще минулої п'ятниці вийшли в Азовське море у районі Бердянська.

❍ Унаслідок аварійного відключення електроенергії 20% населення Шостки Сумської області впродовж кількох годин залишалися без тепло-постачання.

❍ 1,5 млн. грн. грошової допомоги перерахували регіони Закарпаттю.

P.S.

У номер

✓ Київ

Обгрунтована відповідь

Генеральна прокуратура надіслала на адресу Верховної Ради України «обгрунтовану відповідь» на депутатський запит про потребу розслідування діяльності народного депутата Олександра Волкова. Про це повідомив Президент України Леонід Кучма в інтерв'ю журналістам під час відвідання Інституту електрозварювання імені Є. Патона, проте не уточнив суть відповіді Генпрокуратури.

Звернення до Президента України з приводу О. Волкова було надіслано від імені депутатів Анатолія Єрмака та Григорія Омельченка. О. Волков був помічником Президента, а після обрання народним депутатом є його позаштатним радником, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

«Ні» все з тієї самої причини

Центральна виборча комісія знову відмовила у реєстрації ініціативних груп з проведення всеукраїнського референдуму про дострокове припинення повноважень Президента.

Як повідомив на засіданні ЦВК член комісії Віктор Алсуф'єв, мотиви відмови ті самі, що й на попередньому засіданні, — суперечність редакції Закону про всеукраїнський та місцеві референдуми, прийнятого 1991 року, Конституції, а також суперечність Основному Закону суті питання, що виноситься на референдум. Як відомо, ініціативні групи з проведення такого референдуму створили Соцпартія та партія «Громада».

✓ Житомир

Триває суд над маніяком

Початок суду в Житомирі над серійним убивцею Анатолієм Онопрієнком та його напарником Сергієм Рогозіним запам'ятається насамперед посиленими заходами безпеки, присутністю цілої армії журналістів, особливо зарубіжних. Усіх, хто був на суді, цікавило питання: невже для «входження в Європу» нелюду, який убив 52 осіб, подарують життя? Судячи з початку процесу, докорами сумління Онопрієнко не страждає. Більше того, як стверджували ще до суду працівники установи, де він сидить в одиночній камері, обвинувачений «почуває себе непогано і апетит має більш ніж нормальний»...

До речі, за словами Президента України, він як людина «не бачить іншого покарання для вбивці, окрім смертної кари».

Онопрієнко в очікуванні суду.

Час наповнити державну кишеню

Керівництво парламенту знає шляхи поповнення держказни.

Під час обговорення проекту держбюджету-99 парламент повинен зосереджувати основну увагу не на видатках бюджету, а шукати кошти для поповнення дохідної частини бюджету. На цьому наголосив перший заступник Голови Верховної Ради України Адам Мартинюк під час брифінгу в парламенті.

Керівництво ВР, за словами Адама Мартинюка, серед шляхів поповнення державної казни вбачає: надання права скуповувати золото та інші коштовні метали тільки державі; перегляд плати за транзит російського газу через територію України; суворий контроль за використанням бюджетних коштів аж до адміністративних санкцій; контроль держави за обмінними пунктами валюти; вимагання від комерційних фірм повернути взяті під гарантії уряду кредити (на більш як два мільярди доларів); перегляд законодавства про митні та податкові служби (залишати на їхні власні потреби не 80, а 10—15% від прибутку). Можливе, вважає А. Мартинюк, і скорочення силових структур, а їх у державі 19, які нерідко дублюють одна одну. Всупереч президентському указу про скорочення штатів виконавські органи влади, навпаки, створюють дедалі нові й нові структури з практично тотожними функціями. Як приклад Адам Мартинюк навів існування при Фонді держмайна агентства з корпоративних прав, яке відає приватизацією.

Відтак, зауважив перший заступник голови парламенту, лише в тому разі, коли завдання з наповнення бюджету буде виконано і знайдено додатково 10—15 млрд. грн., Верховна Рада зможе погодитися на запропонований урядом дефіцит держбюджету — 0,6% від ВВП. «Жодна з фракцій не підтримає такий дефіцит бюджету, — сказав він, — і, думаю, 226 голосів для цього буде знайдено. Інша річ, як потім реагуватиме гарант Конституції».

Коментуючи прийнятий у другому читанні закон про мінімальну зарплату (148 гривень), Адам Мартинюк спрогнозував його подальшу долю: «Таких коштів у держави немає, і Президент, вочевидь, накладе на закон вето». Однак не виключив, що парламент зможе подолати вето Президента.

Юліана ШЕВЧУК.

Екологічна катастрофа набуває загальнокарпатського масштабу

Заява групи народних депутатів

Надзвичайний стан в Закарпатті, що проявився під час паводків 4—10 листопада цього року, загостріюється і переходить в іншу небезпечну стадію.

17 листопада поблизу села Вільхівці Тячівського району відбувся катастрофічний зсув грунту. Обсяг цього зсуву, що перемістився, становить більш як 30 млн. кубічних метрів шириною 2 км, висотою 200 м і довжиною 250 м. Деякі будівлі перемістилися на 80—100 метрів вниз по схилу. Зсув складний, у верхній частині утворилися прірви до 40 м глибиною, які через 10 — 60 м розбиваються на ряд блоків. Всі будинки в межах цього зсуву повністю зруйновані і реконструкції не підлягають. Є жертви. Активізація цієї маси грунту не припинилася.

За інформацією фахівців та вчених, у гірських районах зареєстровано активізацію понад 50 аналогічних зсувів у Рахівському, Тячівському та інших районах, що може призвести до загальної екологічної катастрофи.

За даними Закарпатського облводгоспу, за останні 30 років сталося 115 паводків, від яких прямі збитки населенню і народному господарству області становили більш як 460 млн. гривень. Останнє стихійне лихо за своїми масштабами перевершило усі попередні разом узяті.

Екологічна катастрофа набуває загальнокарпатського масштабу. Після вирубки віковичних лісів у гористій частині Закарпаття майже 70% площі займає молодий і середньовіковий ліс, який ще не здатний повною мірою виконати водорегулівну функцію. Очевидним стає твердження, що теперішнє стихійне лихо в Закарпатті є не окремим епізодом, а жорстоким попередженням про наступні глобальні катаклізми в Карпатах. І основна причина стихійного лиха — байдуже ставлення до екології Карпат, до їх майбутнього.

Звертаємо увагу Верховної Ради, Президента, уряду України на катастрофічне порушення екологічної системи в Карпатському регіоні України і наполягаємо на негайному припиненні вирубування лісів у Карпатах та вжитті заходів для запобігання втр... від зсувів грунтів, загроза котрих ста... за загальнорегіональною.

Заяву підписали 10 народних депутатів.

***

За дорученням Прем'єр-міністра Валерія Пустовойтенка 5 тисяч тонн вугілля буде направлено населенню, яке потерпіло від паводку.

Уряд також затвердив Порядок кредитування будівництва та відновлення житла і надвірних споруд для мешканців області. Право на отримання безвідсоткового кредиту з терміном повернення впродовж 15 років мають закарпатці, помешкання яких зруйноване чи пошкоджене, що засвідчено відповідним актом.

Закарпатцям продовжує надходити гуманітарна допомога.

Партійні рядки

Що ближче до виборів, то далі від Президента?

Такий висновок напрошується після першого етапу четвертого з'їзду Народно-демократичної партії, який пройшов у Києві 21 — 22 листопада.

Адже у звітній доповіді політради, з якою виступив лідер народних демократів Анатолій Матвієнко, поряд з оцінкою виборчої кампанії проаналізовано взаємовідносини НДП і влади. Виявляється, на певному етапі до НДП примкнуло чимало керівників державних і місцевих органів влади, що змусило політраду навіть прийняти постанову про небезпеку номенклатуризації партії. Окрім того, у ході парламентських виборів, за винятком Прем'єр-міністра Валерія Пустовойтенка, решта урядовців шукали прихисток для себе в інших політичних структурах. Анатолій Матвієнко визнав, що в окремих округах місцеві чиновники не тільки не підтримували кандидатів від НДП, а й протидіяли їм.

Гарячу дискусію продовжили Тарас Стецьків і Олександр Ємець, які вважають, що і Леонід Кучма не поспішає опертися на народних демократів: останні кадрові рішення глави держави, мовляв, свідчать про їх витіснення з найближчого оточення Президента. Власне саме вони й не погодилися з Прем'єр-міністром Валерієм Пустовойтенком і колишнім главою адміністрації Президента Євгеном Кушнарьовим, на майбутніх виборах однозначно підтримати Леоніда Кучму.

Одним словом, гаряча дискусія результату не дала —перший етап з'їзду по суті завершився нічим, в НДП продовжує існувати три точки зору щодо майбутнього кандидата: беззастережно підтримати Леоніда Кучму, підтримати з певними застереженнями, запропонувати виборцям іншу кандидатуру. Ймовірними кандидатами у президенти від НДП виступаючі називали Анатолія Кінаха, Івана Плюща, Олега Дьоміна, Віктора Ющенка та Валерія Пустовойтенка. Щоправда, з'їзд спромігся лише прийняти концепцію вимог до кандидата на посаду глави держави. А конкретну кандидатуру було вирішено назвати на другому етапі з'їзду.

Головою НДП знову обрано Анатолія Матвієнка.

Володимир КОРОЛЮК.

Централізація влад має багато негативів

Уже майже півтора року місцеві органи влади в Україні живуть і працюють у правовому полі закону про місцеве самоврядування

Самоврядування: проблеми зростання

Одеса вражає розмаїттям пропонованих послуг та їх назвами з арсеналу місцевого гумору: бар «Шеріф», кафе «Обжора», перукарня «Фігаро», пральня «Тріумф Парижа» тощо.

Українця-патріота найбільше тішить те, що в Одесі нарешті з'явилися ознаки міста все-таки українського, а не закордонного. І хоча на книгарні можна прочитати вивіску «Єнеїда», на магазинах «Діліжанс», «Міханіки України», а на німецьких «альтфатірівських» візках для сміття, що, наче візитні картки сьогоднішньої «перлини біля моря», стоять на всіх вуличних перехрестях, ретельно виписано: «Будь ласка, зачиняйте (?) покришку», тобто не залишайте візки відкритими, — все-таки назви вулиць, провулків, багатьох підприємств, лікарень, магазинів, кафе та й деякої реклами написано грамотною українською мовою.

Одесити були перші, хто операційним втручанням з допомогою скальпеля проник, здавалося, у непорушну самоврядну систему рад: скасували в місті районні ради і райвиконкоми. Це сталося чотири роки тому.

Реформаторів сприйняли не однаково. Зрештою, це їх одвічна доля. З трибуни Верховної Ради України не раз можна було почути: самоуправству треба покласти край, зазіхати на ради нікому не дозволено. Реформатори, насамперед одесити, відповідали: реорганізація міських представницьких органів не виходить з правового поля закону про місцеве самоврядування в Україні.

Теорія не плодоносить. Плодоносить, як відомо, практика. Більшість повноважень районних рад в Одесі делеговано районним держадміністраціям. Отже, слово практикам.

Аванс для холостих обертів

Віктор ПРОКОПЧУК, голова держадміністрації Приморського району:

— Скільки є у світі конституцій, стільки й варіантів самоврядування. Ми взяли за основу принципи Європейської хартії. Чи готові ми були до цього? Ні. Просто народні депутати поспішили за модою. Не таїна, що, крім схеми самоврядування, яку ми розуміємо, поділяємо і підтримуємо, нічого живого нема.

Віктор ПРОКОПЧУК:
– «Вважаю, помилкою Верховної Ради є те, що в законі не виписано конкретні повноваження районних рад у містах»

Формувати бюджет знизу догори — те, про що ми говоримо, скільки живемо і працюємо, те, на чому має триматися самоврядування, смисл і ідея цієї демократичної форми правління, ми не можемо і не скоро зможемо. А що таке місцеві ради без повноважень, підтверджених фінансами? Порожній звук. Ось цей порожній звук і закладено у закон про місцеве самоврядування, де, зокрема, сказано, що місто є базовим рівнем самоврядування, а отже, воно вирішує, чи потрібні йому райради, чи ні. Якщо треба, тоді місто зобов'язане наділити райради конкретними повноваженнями і під ці повноваження визначити фінансові джерела. Фінансів завжди не вистачає. Тому саме життя підказало централізовувати і повноваження, і фінанси в одних руках, у руках міста, що й було зроблено в Одесі. Переконаний, райради у місті своє віджили.

Вважаю, помилкою Верховної Ради є те, що в законі не виписано конкретні повноваження районних рад у містах, а передано це самому місту як базовій ланці самоврядування.

Наведу приклади з практики. Дали нам повноваження на оренду житлових приміщень. Отже, ми власники і маємо знати, що залишити собі, а що можна віддати в оренду. Власністю, як відомо, володіють, управляють, розпоряджаються. Так-от, найвигіднішої функції — розпоряджатися орендою — нам не дали. Угоди на виділене для оренди житло укладає місто. От ми кажемо орендареві: плати більше, бо в нас є вигідніші претенденти. Він запитує, а хто ви такі? Ми — місцева влада. Місцева влада? Тоді гуляйте, я вестиму розмову з тими, з ким маю угоду.

Ще один приклад. Визначили нам джерела надходжень до районного бюджету з податків на землю. Відомо, що свого часу багато підприємств нахапали стільки землі, що вона в них просто гуляє. Треба було все паспортизувати, обчислити, розкрутити цей податок. І все це ми зробили. За рік зібрали нормальні гроші, а коли в міській раді побачили, що справа пішла, у нас ці повноваження відібрали.

Щоразу ми опиняємося на якомусь роздоріжжі, щомісяця нам можуть міняти наші повноваження.

Ось чому я кажу: у законі про самоврядування треба чітко визначити повноваження райрад у містах. Вони не повинні залежати від того, кого обрали міським головою — Абрамовича, Іванова чи Петренка. Одному подобається одне, іншому — інше. Чому постійно створюють альтернативи представницьким повноваженням: їх забирають, роздають, відміняють? Через недосконалість закону.

Отож резюме таке. У нас є закон про самоврядування, але це тільки ряса, у яку ми вбралися. Аванс, що працює поки що на холостих обертах.

Сьогодні — кавардак законів, які не працюють

Антон КІССЕ, голова держадміністрації Іллічівського району:

— Для нас цей закон приніс скоріше моральне задоволення, що він є. Але практичних змін у життя районів, відверто кажучи, він не зробив. Це — істина. Закон про самоврядування мав би співпрацювати з іншими, але сьогодні такий кавардак законів, які не працюють, що говорити про якусь взаємодію між ними важко.

Якби мене чотири роки тому запитали, чи варто розпускати райради, я відповіді не знайшов би. Або скоріше відповів би так: ради не чіпати. Чому? Скажу лише про одну позицію. Голову райради обирають депутати, і він як людина захищений від усіх і вся. Але якщо говорити з позицій справи, а не самозбереження, якщо порівнювати, то вважаю, що одеський варіант ефективніший, керованіший. І хоч би хто й що мені казав — кращого поки що нема.

Прихильникам повернення до райрад хочу нагадати одну обставину. У 1994 році райони віддавали місту свою соціальну сферу без копійки боргів. Розрахувалися з людьми в зарплаті, з інших нарахувань — і в такому вигляді передали.

Сьогодні нова міська влада, новий міський голова прийшли на господарство, де лише заборгованість бюджетникам — за 4—5 місяців. Це — величезна сума. У нашому районі, наприклад, разом з боргами медпрацівникам вона становить 50,5 млн. грн. У якої райради вистачить відваги взяти на себе виплату таких боргів?! Фактично, це фінансовий крах. Подолати його можна, переконаний, тільки централізуючи міські фінанси.

Десять років тому в Іллічівському районі з населенням 100 тисяч жителів працювали 190 тисяч чоловік. Сьогодні у районі працюють 26 тисяч. Де візьмуться гроші? Всю енергію тепер зосереджено на відродженні економіки. І вже дещо маємо. Почав працювати «Мікрон», працює «Кисеньмаш», розрахувалися з боргами «Пресмаш», «радіалка», завод дитячого харчування, комбінат харчових концентратів за піврічними результатами відрахував до бюджету 420 тис. грн., а для нас це — немала сума.

Антон КІССЕ:
– «Сьогодні у районі працюють 26 тисяч. Де візьмуться гроші?»

Візьмемо за приклад той же «Мікрон». Підготували проект постанови і запропонували міській сесії звільнити завод від податку на землю. Це —півмільйона гривень. Але не просто звільнити, а за умови, що завод створить 200 нових робочих місць. Їхні верстати купує Німеччина, виробництво збільшується, робітники одержуватимуть зарплату, і гроші до бюджету повернуться. Нині такий варіант розглядаємо з заводом «Полімер».

Офіційно в районі зареєстровано більш як 5 тисяч безробітних, насправді їх не менш як 30 тисяч. У комунальному господарстві, наприклад, де середня зарплата 50—60 грн., по 5—6 претендентів на місце двірника чи прибиральниці. Це — величезна проблема. Не до цієї ситуації буде сказано, але головним важелем влади на місцях залишається добір керівних кадрів.

Централізація влади — слабкість влади

Руслан БОДЕЛАН, міський голова Одеси:

— Закони не можуть діяти, якщо вони не враховують реального економічного становища у суспільстві. І не тільки економічного, а й морального. Ми дуже поспішаємо зрівнятися з розвиненими країнами і гадаємо: якщо такі закони працюють там, то вони працюватимуть і в нас. Такого не буває.

Річ не в тому, що в Одесі ліквідовано райради. Закон про самоврядування якраз дає змогу зробити таку реорганізацію у місті. Та самоврядування передбачає насамперед найактивнішу участь населення у розв'язанні проблем, які його турбують за місцем проживання. Але якщо цього немає, то нема й місцевого самоврядування.

Руслан БОДЕЛАН:
– «Чи може діяти самоврядування без душі — без формування бюджету знизу?»

Є міська рада, 100 депутатів на мільйон двісті тисяч жителів Одеси. Звичайно, це дуже мало. Але чи треба повертатися до райрад? Переконаний, що ні. Одна з причин — суто практична: працює комісія, яка має запропонувати зміну географії наших районів. Їх територію, як відомо, визначали приблизно за однаковою кількістю членів КПРС у кожному районі і не враховували інших чинників. А це тепер серйозно заважає місту нормально розвиватися.

По-друге, ми вважаємо, що починати треба з утворення органів самоорганізації населення — територіальних комітетів управління у кожному мікрорайоні, куди обирали б жителів цих територій. Це ідея не нова, але це той напрям, яким треба йти. Не можна сидіти тут, на Думській площі, і вирішувати турботи кожної вулиці міста.

Чи може діяти самоврядування без душі — без формування бюджету знизу? Не може. Ідеологічно — це цілком правильно. Практично — геть неможливо. Що таке бюджет Одеської області, наприклад? 63 відсотки в ньому — бюджет міста. Якщо ми самі почнемо формувати бюджет міста, то на бюджеті області доведеться поставити крапку.

Інший приклад. У місті Південному працює припортовий хімзавод, який дає 30 відсотків надходжень до обласного бюджету. Хіба місто Південне може сказати: всі гроші мої? Отже, коли почнемо формувати бюджет знизу, то остаточно розвалимо країну. Це можливо буде лише тоді, коли визріють нормальні економічні умови. Якщо в тому ж таки Комінтернівському районі, що з одного боку межує з містом Південним, добре працює сільськогосподарське виробництво, то він не зазіхатиме на прибутки сусіда. Але якщо сусідні колгоспи, що з другого боку, ледь животіють, а припортовий завод, відправляючи свою продукцію за кордон, має значні прибутки, то колгоспи ремствують: землю відібрали, ми дихаємо поганим повітрям і нічого з цього не маємо.

Звичайно, формування бюджету знизу — бажане. Всі цього хочуть, але сьогодні я не бачу практичних підходів, як це можна зробити. Так і з законом про самоврядування. Він є, але практично діяти не може.

У будь-якій країні централізація влади — це слабкість влади. Не спрацьовують. закони, які забезпечували б функціонування усіх структур влади. Це й має місце у нас. До того ж куди не кинь — самі проблеми. Коли додати, що до влади рвуться люди, які хочуть використати її у своїх цілях, то централізація на цей період просто потрібна. Без неї неможливо було б управляти життям держави, у тому числі і в Одесі.

Щоправда, наша централізація влади має дуже багато негативного. В Одесі, скажімо, місцева влада хоча й централізована, але міський голова — виборний. Він не вічний і підзвітний громадянам. А от бажання командувати згори донизу в наших чиновників з централізованих державних органів — велике. З Києва, наприклад, призначають в Одесі і заступника начальника податкової адміністрації. Чи може мені хтось довести, що пан Азаров знає краще наші кадри, ніж ми?

Ми часто полюбляємо посилатися на США. Обирають губернатора, який не подобається президенту, але той звільнити його не може. Між ними — нормальні стосунки. Президент виконує свої обов'язки, губернатор свої.

Я був єдиний обраний губернатор, який повністю відбув на цій посаді свій строк. Від Президента доводилося чути: що я можу з ними зробити, коли їх обрали. Робити нічого не треба. Треба, щоб усі беззастережно виконували закони, а хто їх переступає — карати. Важелів для цього в нашій Конституції достатньо.

Анатолій КАРАСЕНКО.

Одеса.

Від редакції:

Співрозмовники нашого кореспондента порушили актуальні проблеми самоврядування. Нещодавно в Полтаві ці проблеми гостро лунали на організованій Верховною Радою нараді голів обласних рад з усієї України. На нараду було також запрошено голів райрад, міських та сільських голів Полтавщини. У її роботі взяв участь Голова ВР Олександр Ткаченко.

Деякі сільські голови, наводили приклади на нараді, не мають коштів навіть на те, щоб купити паперу і ручок, а зателефонувати просяться у голови колгоспу, бо сільського голову за борги від телефону відключено.

Полтавський голова Анатолій Кукоба, наприклад, вважає, що суперечки, як планувати бюджет, «знизу» чи «згори», перспективи не мають.

Але є критерії. Це — нормативи бюджетного забезпечення на одного мешканця. Розробити ці нормативи було доручено Кабінетові міністрів. Доручення цього Кабмін не виконав.

Наведений приклад є одним із сотень серед тих, які постають у повсякденній практиці рад, що діють у правовому полі закону про місцеве самоврядування в Україні.

Редакція запрошує голів і депутатів рад усіх рівнів, практиків і теоретиків, читачів і просто зацікавлених громадян взяти участь у цій розмові.

У номер

✔ Чернігів

Під одним дахом

Майже 2500 представників Придесення зробили свій помітний внесок у духовний, політичний, економічний потенціал України та освіту. Серед них — гетьмани, князі, президенти, письменники, нобелівські лауреати, винахідник атомної зброї... Коротку інформацію про кожного подає довідник Дмитра Калібаби «Відомі діячі науки, культури, політики Чернігівщини», який щойно вийшов з друку.

✔ Черкаси

Останньому із справжніх козаків

Чотириметровий дубовий різьблений хрест з написом: «Україна пам'ятає!» встановили земляки-черкащани на могилі уславленого гетьмана Петра Дорошенка, похованого 300 років тому на Московщині, де він був у засланні.

Перед від'їздом делегації з Черкас козацький хрест було освячено у храмі Покрови Пресвятої Богородиці.

Разом з посланцями Черкащини у церемонії його встановлення взяли участь члени товариства «Славутич», представники українсько-російського культурно-мистецького центру з Москви, українці, що мешкають у Волоколамському районі Московської області.

Після відзначення 300-літньої річниці від дня смерті останнього із справжніх козаків громадськість Шевченкового краю почне клопотання про перенесення праху великого сина України у рідну землю.

✔ Дніпропетровськ

Біблія на вірші Дубова

Колишній головний режисер Дніпродзержинського драматичного театру Ісаак Дубов свого часу несподівано для багатьох залишив роботу і присвятив себе перекладу на віршовану мову давньої і вічної Біблії. Фахівці, які уже ознайомилися із завершеною працею, дають їй високу оцінку. Одна біда: не знаходиться спонсорів, щоб видати друком віршовану Біблію.

✔ Львів

І слово є діло

У Львівському драматичному театрі ім. М. Заньковецької відбувся доброчинний літературно-мистецький вечір «Поезія думки й серця» за сторінками книг Василя Куйбіди — міського голови і поета, члена Спілки письменників України. Автор поетичних збірок «Контур» та «Послання стежок» донедавна волів не акцентувати увагу громади на «інтимних» сторінках свого життя. І дарма. Бо йдеться про поезію високого гатунку, створену не з почуття марнославства, а від духовної спонуки. А вечір був продиктований спонукою громадянською: його організатори вирішили зібрати кошти на порятунок від руйнації історичної частини Львова.

Внесок львів'ян — підприємницьких структур і приватних осіб — сто тисяч гривень. Сценічно-музичне обрамлення поетичного слова взяли на себе відомі митці — народна артистка України Таїсія Литвиненко, народний художник України, лауреат Державної премії ім. Т. Шевченка Мирон Кипріян, заслужена артистка України Етелла Чуприк (фортепіано), актори театру.

✔ Донецьк

Цей бетон не легший за граніт науки

Таке призабуте явище, як студентські будзагони, відродилося в Донецьку. На звернення обласного комітету профспілки працівників освіти і науки з проханням дати можливість студентові чесно підзаробити відгукнувся міськвиконком. Він запропонував потрудитися на ремонті трамвайних колій. Завдання було виконано в короткий термін, а до якості відремонтованого шляху не було зауважень навіть у суворої комісії. Із першого трудового досвіду майбутні медики, інженери, вчителі винесли обіцяну грошову винагороду, профінансовану з місцевого бюджету, і тверде переконання: цей бетон аж ніяк не легший за граніт науки.

Мал. Валерія ПОПОВА.

МОМЕНТ ІСТИНИ

На розгляд Верховної Ради Автономної Республіки Крим внесено проект нової редакції Конституції Автономної Республіки Крим. Це непересічна подія. Нам з вами належить розв'язати надзвичайно складний вузол проблем, які не дають розвиватися нашій автономній республіці, будувати нормальні правові взаємовідносини з державою, до складу якої вона входить, з органами місцевого самоврядування, і що найголовніше — наявність цих проблем не дає змоги забезпечити гідний рівень життя кримчанам.

Нині для багатьох стало очевидно, що руйнування в 1991 році союзної держави (наголошу — не реформування, а саме руйнування), приниження самої ідеї державності як засобу для забезпечення керованості процесів розвитку суспільства привело не до процвітання й демократії, а до того, до чого й мало призвести, — до агонії економіки, пограбування державної власності, до зубожіння людей, міжнаціонального розбрату і кримінального свавілля. Та все це, як ми добре знаємо, прикривали й нині прикривають гучними гаслами про «суверенітет» кожного хутора і недоторканність кожного можновладця. Розглядаючи таке важливе питання, як Конституція, питання, що стосується добробуту й долі більш як двох з половиною мільйонів кримчан, ми повинні реально оцінити ситуацію, що склалася, визначити мету, що її прагнемо досягти, і обрати засоби її досягнення. При цьому, на моє глибоке переконання, ми повинні виходити з інтересів передусім кримчан, а не окремих політичних сил, які є і на самому півострові, і за його межами, та й за межами України.

Передусім мусимо відповісти на питання: чи можливе виникнення суверенної й незалежної держави Республіка Крим без внутрішнього міжнаціонального конфлікту в Криму, без конфлікту між автономною республікою і державою, до складу якої вона входить, без конфлікту між Україною, Росією та іншими державами? Якщо хтось хоче, щоб ми перетворилися на Косово з усіма наслідками, що з цього випливають, тоді треба продовжити й надалі цей антиконституційний «бедлам». Чи можливе визнання міжнародною спільнотою суверенної й незалежної Республіки Крим? І чи можливе в принципі виникнення й існування суверенної і незалежної Республіки Крим?

Саме життя дало відповідь — неможливе! Якщо неможливе виникнення та існування суверенної і незалежної Республіки Крим, тоді нам треба відповісти на наступне запитання: чи може автономна республіка без урахування інтересів і позицій держави, складовою частиною якої вона є, без урахування положень Конституції України на власний розсуд визначити свій статус і обсяг повноважень? Відповідь цілком очевидна: за всього бажання не може. Ми повинні діяти в рамках Конституції України і в межах правового поля України.

Конституцію Автономної Республіки Крим від 1 листопада 1995 року було затверджено Верховною Радою України 4 квітня 1996 року, за винятком, наголошую, 25 принципових статей і окремих положень, з пропозицією їх доопрацювати, а також внести в текст Конституції зміни з низки концептуальних питань. Верховна Рада Автономної Республіки Крим попереднього скликання внесла такі зміни лише 19 червня 1997 року, хоча ще 28 червня 1996 року було прийнято нову Конституцію України, у зв'язку з чим — прошу звернути увагу! —131 стаття, повторюю, 131 стаття зі 136, тобто практично весь текст Конституції Автономної Республіки Крим від 1 листопада 1995 року, не відповідає Конституції України.

Відповідно до пункту 1 розділу 15 «Перехідні положення» Конституції України, закони та інші нормативно-правові акти, прийняті до набрання чинності новою Конституцією України, діють у частині, що не суперечить їй, і це аксіома для кожного законодавця. Тому говорити про чинність затверджених або доопрацювання незатверджених статей Конституції Автономної Республіки Крим від 1 листопада 1995 року не випадає. Постановою Верховної Ради України 10 грудня 1997 року Верховній Раді Автономної Республіки Крим запропоновано (звертаю ще раз вашу увагу!) подати на затвердження Конституцію Автономної Республіки Крим як єдиний цілісний документ, приведений у відповідність з Конституцією України.

> *В основу нинішньої редакції Конституції Автономної Республіки Крим покладено статус Автономної Республіки Крим та її органів влади, визначений у законодавчому полі України.*

По-перше, концептуально змінено статус Автономної Республіки Крим зі статусу суверенної держави (хоч би скільки ми волали, все одно цього зробити не можна без появи тут миротворців з НАТО) на статус Автономної Республіки Крим, котра не має державного, наголошую, суверенітету, але має самостійність у межах питань її ведення і є складовою частиною суверенної держави України.

По-друге, змінено статус органів влади — з державних на органи влади Автономної Республіки Крим. По-третє, змінено статус Конституції Автономної Республіки Крим зі статусу Конституції суверенної держави, що має верховенство на території республіки, на статус Конституції Автономної Республіки Крим як складової частини суверенної держави, що відповідає Конституції України і законам України, набирає чинності лише після затвердження її законодавчим органом держави і регулює питання, віднесені до відання Автономної Республіки Крим. Вилучено положення, притаманні Конституції суверенної держави. З тексту Конституції вилучено розділи «Права і свободи людини і громадянина», «Громадянське суспільство», бо (ще раз звертаю вашу увагу!) регулювання вказаних питань відповідно до пункту 1 статті 92 Конституції України здійснюється тільки законами України. Водночас у статтю 9 нового проекту введено норму, котра визначає, що головним завданням органів влади Автономної Республіки Крим є забезпечення прав і свобод людини і громадянина, встановлених Конституцією та законами України, а також гідних умов життя кримчан. До того ж за рахунок коштів бюджету і позабюджетних фондів Автономної Республіки Крим ми будемо вправі встановлювати додаткові до встановлених законами України форми соціальної допомоги, підтримки й захисту населення.

Відповідно до статті 132 Конституції України, виходячи з етнічних особливостей регіону, до тексту Конституції включено положення, що закріплюють права національностей Автономної Республіки Крим. До того ж у новій редакції Конституції відбито економічні, культурні та геополітичні особливості Автономної Республіки Крим.

Зокрема, статтею 10 проекту передбачено, що в Автономній Республіці Крим російська мова як мова більшості населення і мова, котра сьогодні є прийнятною для міжнаціонального спілкування, має використовуватися у всіх сферах суспільного життя. І коли вже ті, кому не до смаку мир і злагода в республіці, спекулюють на російській мові, — хочу досить широко спинитися на цій проблемі.

По-перше, всім відомо, що спроби, пов'язані під час прийняття Конституції України з тим, щоб оголосити російську мову державною, за що виступали всі, в тому числі і я, на жаль, не мали успіху. На превеликий жаль! І другою державною мовою в Україні треба оголосити російську мову, але в тому разі, коли все це буде досягнуто конституційним шляхом, додаванням конституційної норми до Конституції України.

Усім тим, хто на цьому спекулював, продовжує спекулювати і привів сьогодні з відповідними гаслами людей під будинок Верховної Ради, я хочу показати, хто вони є насправді. Ось стаття 6, на якій спекулюють (з Конституції від 1 листопада 1995 року, в якій, як я сказав, 131 стаття зі 136 нечинна), не затверджена до сьогодні стаття, в якій ідеться про те, що офіційною мовою, мовою діловодства Республіки Крим є російська. Мене найбільше тут «шмагали» за те, що я оголосив державною мовою, котра за Конституцією і державною, — українську, а ви, ті, хто «шмагав», оголошуєте: державними мовами Республіки Крим є кримськотатарська, російська та українська. Але це положення 6-ї статті нечинне і ніколи не буде чинним за нинішньої Конституції, бо потрібна зміна Конституції України.

Адже ми розуміємо, що таке російська мова і, либонь, у десятки разів більше росіяни, аніж ті, хто на цьому спекулює і протягом останніх 5—6 років каламутив воду й заробляв на цьому гроші. Та ми виходимо з іншого: сьогодні російська мова справді безправна на території Криму. І щоб не було того, що було, у тому числі коли керівники навчальних закладів під час приймальних іспитів казали: «Зверніться з листами до Президента України, до Верховної Ради, до Міністерства освіти, щоб дозволили приймати іспити російською мовою», — щоб цього не було, ми вперше, виходячи з того, що працюємо у правовому полі України, вписали ті норми, які справді можуть захистити, наголошую, у правовому розумінні захистити російську мову на території Автономної Республіки Крим.

Зокрема, стаття 10 має назву «Забезпечення функціонування, розвитку державної мови, російської, кримськотатарської та інших національних мов Автономної Республіки Крим». Пункт 1 статті 10: «В Автономній Республіці Крим поряд з державною мовою гарантується функціонування й розвиток, використання й захист російської, кримськотатарської, а також мов інших національностей». Пункт 2: «В Автономній Республіці Крим російська мова як мова більшості населення і прийнятна для міжнаціонального спілкування використовується в усіх сферах суспільного життя». Пункт 3 цієї статті: «В Автономній Республіці Крим громадянам гарантовано право вивчення, навчання й виховання рідною мовою у дитячих дошкільних закладах, у навчальних закладах державної, республіканської та комунальної форм власності або через національно-культурні товариства в порядку, що визначається законодавством України і нормативно-правовими актами Верховної Ради Автономної Республіки Крим».

У разі прийняття цього положення — а ми стоятимемо, як то кажуть, твердо — по суті лише тоді набере чинності закон про російську мову, а точніше, нормативно-право-

Про Конституцію Автономної Республіки Крим

З доповіді Голови Верховної Ради Автономної Республіки Крим Леоніда Грача на другій сесії Верховної Ради Автономної Республіки Крим

вий акт, прийнятий попередньою Верховною Радою.

«Стаття 11. Мова документів, що посвідчують статус громадянина Автономної Республіки Крим.

Відповідно до законодавства України в Автономній Республіці Крим офіційні документи, що посвідчують статус громадянина: паспорт, трудова книжка, документи про освіту, свідоцтва про народження, про шлюб, —виконуються українською та російською мовами, а за клопотанням громадянина — також кримськотатарською мовою.

Стаття 12. Мова судочинства, арбітражного провадження, нотаріального діловодства, провадження у справах про адміністративні правопорушення, юридичну допомогу в Автономній Республіці Крим.

Відповідно до чинного законодавства України в Автономній Республіці Крим як мова судочинства, арбітражного провадження, нотаріального провадження, провадження у справах про адміністративні правопорушення, юридичну допомогу використовують українську мову або за клопотанням учасника відповідного провадження російську мову як національну мову більшості населення Автономної Республіки Крим».

«Стаття 13. Мова роботи пошти і телеграфу, підприємств, установ, організацій сфери обслуговування в Автономній Республіці Крим.

1. В Автономній Республіці Крим поштову і телеграфну кореспонденцію від громадян, державних, республіканських, громадських та інших органів, підприємств, установ та організацій приймають для пересилання українською або російською мовою.

2. В усіх сферах обслуговування громадян (комунальне обслуговування, громадський транспорт, охорона здоров'я тощо) і належних до них підприємствах, установах і організаціях послуговуються українською або російською мовою...»

Що іще потрібне для того, щоб посправжньому захистити функціонування і право застосування російської мови на території автономії? Коли хочете, це саме й може бути величезний прорив для того, щоб ставити питання про те, щоб так само законодавчо було забезпечено функціонування російської мови в цілому по Україні.

Відповідно до статті 14 проекту Конституції в Автономній Республіці Крим забезпечується збереження багатоманітності культур, яке історично склалося на Кримському півострові, створюються умови для їх рівноправного розвитку.

Оскільки Конституція Автономної Республіки Крим набирає чинності лише після затвердження її законами України, до тексту Конституції включено положення, що розширюють повноваження Автономної Республіки Крим у сфері економіки, освіти, культури, а також у сфері стосунків з Кабінетом міністрів України та у сфері місцевого самоврядування. Це відповідає статті 138 Конституції України, котра передбачає можливість делегування Автономній Республіці Крим законами України додаткових повноважень.

З окремих питань зміни й доповнення до відповідних законів України можуть бути внесені після затвердження Конституції Автономної Республіки Крим законом України та на його основі.

І друге, найголовніше, чого не хочуть противники прийняття такої редакції нової Конституції, полягає в тому, що так керувати далі не можна. Нам усім з вами, ста депутатам, народ, який завжди був і буде джерелом влади, передав свої владні повноваження на чотири роки. Кожен з нас і всі ми разом ці повноваження маємо виконувати. Але подивімося, що у нас в республіці відбувається. Народ обрав нас, ми «видали» всі передвиборчі програми, обіцянки. Як далі їх реалізувати? Подивіться на базі законодавства, як формуються міська влада, влада селища, села, району. Подивіться, де виконавча вертикаль, де представницька?

Я досі не можу зрозуміти, як ми ще здійснюємо керівництво всіма процесами, а точніше — не здійснюємо. Коли до цього додати, що по суті нашим партнером є лише правоохоронна система, практично незалежна і підпорядкована Центру, котра керується лише добрими побажаннями або відносинами цих керівників, тоді постає питання: що ми — міфічна Верховна Рада, міфічна влада? Чи таке становище сьогодні всіх задовольняє? Якщо подивитися на ті процеси, що відбуваються, гадаю, тут буде оприлюднено, як не сьогодні, то завтра, скільки десятків мільйонів втратив наш бюджет, бо податкова служба Криму дозволяє собі те, чого не можна дозволяти, це я поки що м'яко кажу, — якщо подивитися, що коїться сьогодні, приміром, у митних справах і так далі, то постає питання: народ на нас поклав надію, він делегував нам владу, а ми з вами безвладні. Невже ми покликані лише для того, щоб тільки отут збиратися?

Тому й постало питання, про яке я кілька місяців тому говорив і говорю досі: для того, щоб ми набули повноваження через Конституцію, треба розв'язати два кардинальні питання: перше — про економічні права автономії (питання питань, без цього нічого не буде) і друге — про взаємозв'язки, або так зване питання вертикалізації влади. От через що вся шура-бура, а зовсім не через російську мову! Витягли це для того, щоб людей збаламутити, щоб була «проблема». От де собака зарита! Тому ми й відповідаємо: якщо ми з вами влада, давайте будемо приймати рішення, виконувати їх і за них відповідати! Якщо ми з вами —міфічна влада, то так і скажемо народу, що ми — міфічна влада, і хай правлять ті, хто до цього періоду правив. Я не здивувався б, якби на екрані телевізора з'явився «незабутній» Шевйов як опонент цієї Конституції. Як не здивувався, що Данелян з'явився. Але вони чудово розуміють, що після того, як буде зроблено цей крок, буде наступний: ми подивимося, що робиться з майном, ми подивимося, що робиться у Фонді майна, а цього дехто не хоче.

Та й навіщо? По власності Шевйова йде «пінг-понг» між прокуратурою та Арбітражним судом до сьогодні. З нас усі сміються. Хотів би звернути увагу на те, що процеси такого характеру, який вони мали, тривати не можуть, і ми повинні справді, якщо ми Верховна Рада, коли нам народ доручив повноваження, скористатися цими повноваженнями і за них відповідати.

> *Відносини між державним бюджетом України і бюджетом автономії мають будуватися на взаємопогодженій основі.*

Для забезпечення фінансової та економічної самостійності до статті 18 нового проекту внесено норму, відповідно до якої гарантовано закріплення законами України за доходною частиною бюджету Автономної Республіки Крим на стабільній базі загальнодержавних податків і зборів, які в повному обсязі зараховуються до бюджету автономії і достатні для здійснення повноважень Автономної Республіки Крим і забезпечення життєвого рівня населення не нижче за соціальні стандарти, визначені законами України.

Для визначення економічної самостійності в пункті 2 статті 18 передбачено, що Верховна Рада Автономної Республіки Крим є суб'єктом права власності Автономної Республіки Крим.

Уперше проектом визначено відносини органів влади Автономної Республіки Крим з підприємствами, установами, організаціями республіканської та інших форм власності. До цього часу Конституцією і законами України не визначено механізм виконання державних функцій і повноважень в Автономній Республіці Крим. Нова редакція Конституції Автономної Республіки

Крим передбачає делегування Автономній Республіці Крим виконання державних функцій і повноважень, а також підзвітність Ради міністрів Автономної Республіки Крим, голови Ради міністрів, міністрів і голів республіканських комітетів Кабінету міністрів України з питань виконання державних функцій і повноважень, якщо такі буде передано Криму Україною.

У свою чергу передбачено підзвітність Раді міністрів Автономної Республіки Крим районних державних адміністрацій в Автономній Республіці Крим. Оце і є вертикалізація виконавчої влади.

При цьому проведено розмежування між власними повноваженнями Автономної Республіки Крим і державними функціями й повноваженнями, делегованими Автономній Республіці Крим для виконання.

Поряд з цим запропоновано закріпити право Автономній Республіці Крим на взаємно погодженій основі приймати рішення або укладати угоди з Кабінетом міністрів України для забезпечення взаємодії з питань, віднесених до їхньої компетенції.

Відповідно до Конституції України та законів про місцеве самоврядування в Україні на рівні регіонів спільні інтереси територіальних громад, сіл, селищ, міст представляють обласні ради, наділені для цього певними повноваженнями. Однак ані Конституція України, ані закони України не визначають право Верховної Ради Автономної Республіки Крим представляти спільні інтереси територіальних громад Автономної Республіки Крим, і вона не має відповідних повноважень, або, коли хочете чесно, «батьки» цього трирічного конституційного «бедламу» і знищення Конституції від 1992 року звели становище автономії до того, що ми не маємо навіть прав обласної ради і механізмів взаємодії з органами місцевого самоврядування.

У новій редакції Конституції Автономної Республіки Крим передбачено закріпити механізми взаємодії між органами влади автономії і органами місцевого самоврядування. Пропоновано також, щоб Верховну Раду автономії було наділено правом укладати угоди з органами місцевого самоврядування автономії про спільне розв'язання питань, віднесених до їхньої компетенції, спільні програми соціально-економічного, культурного та іншого розвитку.

Спільні програми і спільні проекти можуть фінансуватися за рахунок коштів, залучуваних з бюджету автономії і місцевих бюджетів, а також коштів з державного бюджету.

Залучення коштів з бюджету автономії, місцевих бюджетів має здійснюватися на підставі рішення Верховної Ради автономії і рішень відповідних рад, щоб не було порушено принцип самостійності автономії і органів місцевого самоврядування. Фінансування спільних програм і проектів може здійснюватися також за рахунок коштів цільового фонду для забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку автономії. До Конституції Автономної Республіки Крим внесено положення про те, що Автономна Республіка Крим і органи місцевого самоврядування можуть об'єднувати фінансові й матеріальні кошти, майно, координувати діяльність служб, установ і організацій для спільного розв'язання питань, віднесених до їхньої компетенції.

У сфері спільної діяльності пропонується закріпити механізм кадрової політики, в основі якого лежить система погодження під час призначення на посади чи звільнення з посад різних керівників органів і служб. Передбачено систему контролю за виконанням делегованих місцевому самоврядуванню державних і республіканських функцій і повноважень, що досі не визначено законодавчо, і тому делеговані функції практично ніхто не виконує.

Викладені вище пропозиції з питань виконання державних функцій і повноважень, взаємодії органів влади автономії і органів місцевого самоврядування спрямовані на розв'язання наявних проблем, не врегульованих законодавством України. При цьому не порушується принцип самостійності місцевого самоврядування і Автономної Республіки Крим у розв'язанні питань, віднесених до їх відання.

Приведено у відповідність з Конституцією та законами України статус і правові засади діяльності судових органів автономії. З питань, віднесених до відання Автономної Республіки Крим, суди застосовують Конституцію Автономної Республіки Крим, нормативно-правові акти Автономної Республіки Крим. Крім того, визначено, що суди Автономної Республіки Крим входять до єдиної системи органів судової влади України.

У відповідність із Конституцією України і законодавством України приведено також статті Конституції Автономної Республіки Крим, що стосуються прокуратури.

У новій редакції Конституції Автономної Республіки Крим і в проекті закону України про Конституцію Автономної Республіки Крим передбачено гарантії статусу, прав і повноважень Автономної Республіки Крим та її органів влади.

Я переконаний в тому, що ми приймемо Конституцію і подамо її для затвердження Верховній Раді України — такі політичні та законодавчі реалії. Але є й інше. Ми з вами нині живемо напередодні президентських виборів. За місяць, два, три це багаття спалахне дуже сильно. Нам важливо використати політичний момент нормального ставлення більшості фракцій у Верховній Раді України, нормального ставлення, у тому числі й розуміння Президентом України, що треба виправити становище, яке по суті позбавило повноважень Автономну Республіку Крим. Нам вкрай важливо використати його тепер, у найближчі місяць—два, бо Олександр Миколайович Ткаченко сказав, що у листопаді—грудні на сесії Верховної Ради України буде розглянуто нашу Конституцію, і ми наполягатимемо, щоб її було підтримано саме в такому вигляді. Тому не прийняти цей проект — означає спрацювати проти самої автономії.

У номер

✔ Херсон

Дах із ... відходів

У всьому світі нині намагаються відмовитися від шиферу із застосуванням азбесту як канцерогенної речовини. Тому цікавою видається розробка херсонської фірми «Біолог», котра пропонує оригінальну технологію утилізації поліетиленових відходів для виготовлення полімерного шиферу. Вигоди очевидні. По-перше —довкілля очищається від сміття: пластикових пляшок, використаної плівки тощо. Лише за останній час «Біолог» переробив майже 300 тонн відходів. По-друге — «єврошифер» — екологічно чистий, отже, не загрожує здоров'ю людей. До того ж, нова продукція набагато дешевша, ніж аналогічна імпортна. Херсонські фахівці вже виготовили близько 50 тисяч квадратних метрів профільного та плоского полімерного покриття.

✔ Дніпропетровськ

Кому загрожує грізний гептил?

На Південному машинобудівному заводі, як відомо, знешкоджують бойові міжконтинентальні балістичні ракети. Несподівано тут зчинився екологічний переполох. Мовляв, замовчували, наскільки це шкідливо для навколишнього середовища і здоров'я людей. Особливо небезпечна утилізація такого компоненту реактивного палива, як гептил. Ця речовина отруйніша від найстрашніших кислот. Нині скандал наче стих. Усе наче в нормі. Однак це не внесло ясності, де ж насправді «зливається» і куди дівається злощасний гептил.

✔ Запоріжжя

З думкою про малозабезпечених підтримали... підприємців

Депутати міськради прийняли рішення про створення фонду підтримки підприємництва. Вони сподіваються, що це допоможе залучити до підприємницької діяльності соціально незахищені категорії населення: безробітних, звільнених у запас військовослужбовців, молодь, жінок, інвалідів. Нині пропозиція робочої сили вже в 12 разів перевищує попит на неї, серед зареєстрованих у службі зайнятості кожна друга — жінка, кожен третій — у віці до 28 років, кожен п'ятий — потребує соціального захисту. А що буде наступного року, якщо втратять роботу ще майже 20 тисяч чоловік?

Чиста вода коштує дорого

У Лондоні підписано угоду про проектні фонди та гарантії (програма інвестицій та розвитку системи водопостачання і очищення води Запоріжжя) між Європейським банком реконструкції і розвитку та Запоріжжям.

На реалізацію чотирирічної програми надасть позику ЄБРР в сумі 30 мільйонів доларів, яку запоріжці мають повернути протягом 15 років, та 12,1 млн. доларів виділить Запорізьке державне комунальне підприємство «Водоканал», 3 млн. дол. надійде з бюджету міста, 2,2 млн. — від організацій-донорів та програми TACIS.

Повне виконання програми має забезпечити запоріжцям не тільки джерельно чисту воду, а й зменшення обсягів споживання води: від нинішніх щодобових 325 літрів на людину до 225 літрів — 2012 року.

✔ Київ

Екзамен для «Мартіні»

Постановою уряду затверджено додаткові заходи, щоб не допустити імпорту неякісних лікеро-горілчаних виробів. Зокрема, встановлено, що сертифікати відповідності на такі вироби видаватимуть підприємцям лише на підставі атестації їх виробництва органами Держстандарту України із залученням представників Держспецмонополії.

Копії таких сертифікатів чинні лише за умови, якщо для їх оформлення використано бланки, захищені від підробки.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Звільнення працівника допускається, коли...

Конституція гарантує рівні права всім

Конституційний суд України завершив розгляд у пленарному режимі звернення Вільної профспілки працівників метрополітенів України про офіційне тлумачення положення «професійна спілка, що діє на підприємстві, в установі, організації» (з шостого абзацу першої частини статті 43[1] Кодексу законів про працю).

Зваживши ще й на те, що Конституція гарантує всім профспілкам рівні права, Конституційний суд дійшов висновку, що згоду на розірвання трудового договору (звільнення працівника) з ініціативи власника або уповноваженого ним органу дає лише профспілка, яка діє на підприємстві, в організації, установі і членом якої є цей працівник.

Таким чином, Конституційний суд України вирішив:

Поняттям «професійна спілка, що діє на підприємстві, в установі, організації», яке вживається в абзаці шостому частини першої статті 43[1] Кодексу законів про працю України, охоплюється будь-яка професійна спілка (профспілкова організація), яка відповідно до Конституції та законів України утворена на підприємстві, в установі, організації на основі вільного вибору її членів з метою захисту їх трудових і соціально-економічних прав та інтересів, незалежно від того, чи є така професійна спілка стороною колективного договору, угоди.

Професійні спілки, які діють на одному й тому ж підприємстві, в установі, організації, мають рівні права і є рівними перед законом. Питання про давання згоди на розірвання трудового договору з працівником у передбачених законом випадках і порядку вирішує професійна спілка, яка діє на підприємстві, в установі, організації, членом якої є працівник.

Роботу (як і пиво) — лише членам профспілки?

Одного бажання начальника мало...

Коментар

Перефразування цього крилатого оголошення з відомого твору Ільфа і Петрова може багато важити для будь-кого з тих, хто боїться втратити роботу (мільйони наших співвітчизників уже не бояться — вони безробітні).

Рішення Конституційного суду України від 29 жовтня ц. р. можна вважати революційним у профспілковому русі країни.

Щоб зрозуміти це, достатньо пригадати, як часто бувало донині. Скажімо, не сподобались вашому начальникові ваші карі очі — і він вже до вечора звільняє вас з роботи. Чи запитував начальник, як це передбачено законодавством, згоди у профспілки, а чи ні — вам від того не легше. Якщо це традиційна совдепівська «школа комунізму», то її осередок у вашому трудовому колективі, як правило, очолює хтось із підлеглих того самого начальника і згоду на звільнення дасть, не писнувши. Коли ж ви член так званої вільної (альтернативної) профспілкової організації, яка створилася для того, щоб справді захищати ваші права й інтереси «до останнього патрона», то на її законний протест проти вашого незаконного звільнення адміністрація просто... чхала! Навіть після того, як суд загальної юрисдикції визнав, що вас, як члена вільної профспілки, звільнено незаконно. Адміністрації у таких випадках знаходили лазівку — мовляв, ваша вільна профспілка настільки незалежна, що не вважала за необхідне підписувати передбачений законом колективний договір (угоду), а відтак вона для нас — «персона нон грата». І при цьому навіть могла послатися на подібну офіційну думку Міністерства праці.

Ця лазівка зламала не одну людську долю і вбила віру громадян-трудівників не в одну альтернативну профспілку. І, певне, так тривало б іще довго, якби не знайшовся наполегливий і впертий залізничник Парметов з депо «Харківжовтень» — член Вільної профспілки залізничників. Цей мужній чоловік, котрому, видно, уже не було що втрачати, окрім власних ланцюгів, пройшов усі можливі судові інстанції — аж до Верховного суду, набив гуль, але й створив можливість для Вільної профспілки працівників метрополітенів України скористатися правом на конституційне звернення й отримати офіційне тлумачення Конституційного суду.

А в тому тлумаченні, як мовиться, чорним по білому записано: професійні спілки, що діють на одному і тому самому підприємстві, в установі, організації, мають рівні права, і питання про давання згоди на розірвання трудового договору з працівником у передбачених законом випадках і порядку вирішує професійна спілка, яка діє на підприємстві, в установі, організації, членом якої є працівник. А коли рівні, то це означає, що адміністрація чи приватний власник вашого підприємства (організації), перед тим, як звільнити вас, відповідно до закону зобов'язані отримати таку згоду у вашої профспілки. Незалежно від того, вільна вона чи не зовсім, і незалежно від того, підписувала чи ні колективний договір (угоду). Коли ж такої згоди немає, звільнення незаконне, суд мусить зобов'язати адміністрацію поновити вас на роботі.

І в цьому ота революційність. Трудовий і часто-густо беззахисний люд віднині має зметикувати, що нічого йому молитися одному «профспілковому богові», особливо «прикормленому» адміністрацією чи власником підприємства. Захистити від свавілля начальника уже може й альтернативна професійна спілка — Конституційний суд дав їй у руки суперарґумент. А це рішення суду, нагадаю, остаточне, оскарженню не підлягає і є обов'язковим до виконання на всій території України.

Анатолій БЕНЬ.

Заява викликала здивування

Впадає в око необізнаність декого із законодавством

У газеті «Голос України» за 10 листопада 1998 року оприлюднено заяву народних депутатів — членів Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України з безапеляційним анонсуванням публікації: «Протест проти необ'єктивних висловлювань Генерального прокурора України».

Зміст заяви, яку викладено в різкій, а часом навіть образливій формі, зводиться до того, що на прес-конференції, проведеній 27 жовтня цього року в Генеральній прокуратурі України, мною було припущено «викривлення» обставин, пов'язаних з поверненням комітетом подання про давання згоди на притягнення до кримінальної відповідальності та арешт народного депутата Агафонова М. І. Водночас дії зазначеного комітету подаються як цілком законні та обґрунтовані з посиланням на окремі норми Регламенту Верховної Ради.

Скажу відверто: це звернення членів комітету викликало у мене різні почуття, але головним чином —здивування.

Передусім впадає в око необізнаність декого з народних депутатів з чинним законодавством, яке безпосередньо стосується їх діяльності.

Справа полягає в тому, що відповідно до чинного законодавства комітет Верховної Ради взагалі не має права повертати Генеральному прокуророві подання про одержання згоди на притягнення депутата до кримінальної відповідальності.

У заяві зазначено, що подання стосовно Агафонова М. І. повернуто відповідно до вимог п.3 ст.9.6.1 Регламенту Верховної Ради України. Що ж передбачає ця норма? Наводжу її текст, оскільки у зверненні депутатів його скромно випущено:

«Подання, що не відповідає цим вимогам, Президія Верховної Ради повертає відповідно Генеральному прокурору або Голові Верховного Суду. Про це негайно на найближчому засіданні повідомляється Верховна Рада».

Тобто повертати подання Генеральному прокурору мала право тільки Президія Верховної Ради, однак відповідно до Конституції України такого органу на даний час не існує.

Разом з тим, відповідно до п.3 ст.9.6.3 Регламенту, «комісія, якщо визнає це за необхідне, може витребувати додаткові матеріали справи. Комісія не проводить дослідження представлених доказів. Вона може заслухати пояснення осіб, про яких ідеться в клопотанні депутата».

Про те ж саме говорить і частина четверта статті 28 закону «Про статус народного депутата України»: «При необхідності від Генерального прокурора України може бути витребувано додаткові матеріали».

Таким чином, названі норми не передбачають права комітету повертати подання Генеральному прокурору, а натомість надають можливість витребування додаткових матеріалів. Якби комітет звернувся до нас з такою вимогою, то ми готові були представити всі необхідні дані.

Але слід нагадати, що при розгляді подання комітет Верховної Ради мав можливість ознайомитися з матеріалами, які цікавили його членів, оскільки слідчий з матеріалами справи був присутній при цьому. Однак члени комітету такою можливістю скористатися відмовились.

Крім того, цитуючи, мабуть, якийсь орган засобів масової інформації, автори заяви приписують мені таку думку: «Спрацював механізм захисту корпоративних інтересів». Але цих слів я не говорив, у чому легко пересвідчитись, прослухавши фонограму згаданої прес-конференції.

Отже, з боку членів комітету не було ніяких підстав заявляти «рішучий протест проти викривлених і необ'єктивних висловлювань Генерального прокурора України М. Потебенька».

На завершення хочу звернутися з таким запитанням до авторів заяви — членів комітету: що ж насправді «дискредитує найвищий законодавчий орган держави» —законні і обґрунтовані дії та позиція Генерального прокурора чи непродумані, безпідставні заяви окремих парламентаріїв?

Генеральний прокурор України М. ПОТЕБЕНЬКО.

Крилатих справ натхненні служителі

Місце розташування цього величного білостінного будинку — не де-небудь, а на головному майдані Києва, — підкреслює пріоритетне значення пошти як такої у нашому строкатому житті. І скульптура хранителя Михайла поруч із входом — також підкреслює. І годинник над дверима, що зорієнтовує у часі в різних куточках планети, — також.

99 Передплата-99

Спробуйте уявити столицю без головного поштамту і, зокрема, без міського підприємства поштового зв'язку «Київпошта», що тут розмістилося. Під час революцій одним об'єктом для захоплення було б менше. Ми не писали б листів — романтичних та ділових. Почувалися б робінзонами, які відрізані від світу. І, що дуже неприємно, не отримували б передплатних видань...

Дільниця передплати та роздрібного розповсюдження преси МППЗ «Київпошта» — одна з частин «багатопалубного» столичного зв'язку. Загалом у місті — сім пунктів передплати. Їм, у свою чергу, звітують зі справ передплатних територіальні відділення зв'язку. Паром київських поштовиків, не залежно від економічних штормів, почувається на хвилях будь-яких перемін упевнено. Заслуга у тому істотною мірою належить й названій дільниці, якою керує Валентина ЛЯСКОВСЬКА.

Клієнту бракує грошей і дисципліни

— Зубожіння нації відбилося й на нашій сфері, — зауважує Валентина Миколаївна. Разом зі співбесідницею ми пригадали недалеку давнину (якихось сім років тому), коли кожна родина передплачувала цілий комплект періодики на всі смаки. Нині здається дивним, що люди навіть сварилися між собою, обстоюючи своє право на те чи інше видання.

Тепер за газети ніхто не воює, а журнали стали майже недоступними. Споживач періодики — «незубастий»: є гроші — купив газетку в кіоску, немає — взяв почитати у сусіда. Зрозуміло, що передплата гарантує стабільне отримання преси. Проте не кожен готовий одразу викласти навіть пільгову суму грошей. Та й гарантія час від часу «підривається» незалежними від працівників пошти чинниками. Приміром, майже нормою стали крадіжки передплачених видань із поштових скриньок. Так виникають претензії: «Я гроші заплатив, а газету не отримав».

Це — одна з маленьких-великих проблем, у колі яких щоденно перебувають працівники дільниці. А у що виливається «недисциплінованість» клієнтів? Люд виробив шкідливу звичку приходити на пункти та у відділення зв'язку в останні дні передплати. Хоча це можна було б робити кількома місяцями раніше. А так: і грошей за цей період у сім'ї не стає більше, і роботи поштовикам додається. Адже оператор зв'язку займається не лише передплатою — він і пенсію видає, і перекази оформляє, і листівки продає...

Інтернет — близький горизонт

Валентина Миколаївна пояснила: всі замовлення на передплату, що їх здійснили відділення зв'язку, а також ті, які були оформлені пунктами передплати за готівково та безготівковим розрахунками, врешті-решт стікаються для обробки на «Київпошту». Технічний прогрес на головній пошті міста — вже реальність. Майже рік тому МППЗ відмовилося від послуг Центрального інформаційного центру з обробки передплатної документації. Керівництво «Київпошти» закупило сучасні комп'ютери, потужні принтери, іншу необхідну оргтехніку, щоб обробку інформації з передплати здійснювати власними силами. Подвійна вигода очевидна: підприємство і гроші зберегло, і піднялося на вищий технічний щабель.

Окрім того, продовжила Валентина Миколаївна, у кожному поштовому відділенні автоматизовано робочі місця. Передплату здійснюють через комп'ютер, з підключенням касового апарату. Звичайно, «Київпошті» є чим пишатися. Не варто дивуватися, якщо незабаром підприємство вийде на орбіти Інтернету. Керівництво потроху вдивляється і в цю перспективу.

Незамінна, чуйна, як лікар

Опис передплатних механізмів неповний, якщо забути про доставку. «Як і багато років тому, основа її основ, — підкреслила Валентина Миколаївна, — листоноша, та сама класична Марія Іванівна з сумкою через плече». Вона, як міліціонер або лікар, якого мешканці добре знають. Розпитує про здоров'я, приносить періодику, пенсії. І є живим втіленням довіри, пошани. У праці цих людей немає якогось новаторства. Хіба що серед «свіжих» послуг з доставки можна відзначити офісну: листоноша за символічні копійки приносить пошту безпосередньо на місце служби замовника.

Не підлягає сумніву те, що діяльність листоноші не замінити ніякими ЕОМ. Утім, якщо вдихати душу в будь-яку роботу (а саме це роблять на «Київпошті», й зокрема на дільниці передплати та роздрібного розповсюдження преси), банальна істина глаголить: будь-кого з працівників складної поштової системи наймудріша машина не замінить ніколи.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

На знімку: вхід до столичного поштового храму.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Формула успіху: мудрість плюс досвід

Перше, що цікавить передплатника, — каталоги періодичних видань. Вони, до речі, зручно розміщені на стендах.

Один з найстаріших, а проте найчарівніших і найпрестижніших, куточків столиці — Поділ — зовсім не збирається спочивати на лаврах свого славного історичного минулого й утішатися спогадами про колишні звитяги. По вуха поринувши у реставраційно-відбудовчий процес, він, здається, здатний навіть ще й дати фору усім тим молодим і нерозважливим, які миттєвий успіх обрали головною формулою. Та однаково переможе мудрість і досвід. Надійною запорукою того є люди, що живуть і працюють тут.

Біля підтоптаного роками будиночка, що на розі двох старовинних вуличок, двічі на рік спостерігається масове пожвавлення. Ще не так давно ворожі супутники позначили б його як стратегічно важливий об'єкт. І мали б рацію. Адже саме Північний пункт передплати для багатьох мешканців району став надійним орієнтиром у морі друкованого слова. За бажанням досвідчені оператори та інструктори оформлять передплату на газети чи журнали за готівку, або за безготівковим розрахунком. Причому, зробити це можна на будь-яку адресу світу! Якщо, скажімо, передплатник живе у Харкові чи Буенос-Айресі, він без зайвих складнощів може на Подолі оформити собі додому будь-яке видання.

Утім, старший інструктор пункту передплати **Ольга ПІНЧУК** каже, що такими послугами користуються ще небагато клієнтів. А розширити досі традиційний спектр послуг працівники пункту змогли за допомогою комп'ютерного обладнання. «Тепер ми не возимо документи до центрального офісу, а передаємо їх по модему, — розповідає Ольга Лазарівна. — Завдяки цьому операції проводяться набагато швидше й якісніше. А зовсім недавно доставочний абонемент у процесі обробки проходив через сім рук».

Нині, у розпал передплатної кампанії, двері Північного пункту передплати майже не зачиняються. Перше, що цікавить клієнта, — каталоги періодичних видань. Вони, до речі, зручно розміщені на стендах, відтак люди без черг і смикань оперативно дізнаються про потрібну інформацію: індекси видань, їхню ціну, періодичність. У каталоги занесено 4474 назви періодики: української, країн СНД та далекого зарубіжжя.

Яку ж нині пресу передплачують кияни? Як з'ясувалося, люди пенсійного віку або ветерани — здебільшого, ті видання, що мають пільги на передплату. Це в основному державні газети. Решта — по одному, рідше — два друковані видання, та й то терміном на 2—3 місяці. Проте робота у пункті кипить у повному розумінні цього слова. Через це Ользі Лазарівні вкрай важко було знайти для розмови кілька вільних хвилин:

— У нашому пункті працює 5 чоловік. Я займаюся розповсюдженням періодичних видань із 1978 року. Починала працювати у Києво-Святошинському районі. Та найдосвідченіша серед нас — моя колега Шелест Марія Василівна — вона саме тут, на Подолі, працює із 1976 року. Тому багато мешканців району вже знають нас в обличчя, впізнають на вулиці, часто вітаються. Взагалі, я люблю спілкуватися з людьми, часом це непросто, але я настільки звикла до цієї роботи, що іншого не уявляю...

Алла РОМАНЧУК.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

У номер

✔ Сімферополь

У Криму обіцяють потепління

Після капітального ремонту теплоелектроцентраль у Сімферополі стала виробляти на 50 МВт енергії більше, ніж досі. Додаткові кіловати дає нова парова установка. Пуск турбогенератора — гарантія того, що жителі Сімферополя будуть забезпечені електрикою, гарячою водою і теплом, бодай за твердим графіком.

Два законсервованих генератори стоятимуть і далі не через борги споживачів, а — дороговизну пального. Запустити їх можуть лише у разі крайньої потреби через величезні витрати солярки.

✔ Харків

«Авіаційній» колонці димохід не потрібний

Випуск ноу-хау — побутових газових колонок, що не виділяють чаду, вперше в країні розпочали авіабудівельники Харкова, повідомляє ДІНАУ. Під час підігрівання води у ванній або на кухні тепер не треба відводити продукти згорання в димохід.

Створений у Харкові газовий проточний водонагрівач, який отримав назву «Славія М», значно дешевший від зарубіжних аналогів. Налагодити виробництво побутової газової апаратури для всієї країни Харківському авіаційному допомогла діяльність створеного ним заводу товарів народного вжитку «Сокольники». Інтерес до газової колонки «Славія М» виявили власті Харкова. В місті майже 40 відсотків газових установок у квартирах вичерпали свій технічний ресурс і потребують заміни.

✔ Херсон

Ожив столітній млин

Село Новодмитрівка Каховського району визначило нещодавно своє 160-ліття. Для Таврійського краю, обжиття якого організовано розпочалося лише двісті років тому, то неабияка дата. Цього дня трударів села намагалися порадувати багатьма дарунками. Та все ж чи не найбільше зраділи селяни столітньому млину, котрий запрацював тут. Тепер люди будуть забезпечені борошном, дертю, комбікормами. Голова місцевого КСП "Нове життя" Олександр Пузанов переконаний, що переробні цехи в сільськогосподарських підприємствах — то підрозділи виживання, структури завтрашнього дня.

✔ Запоріжжя

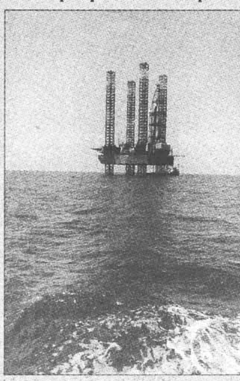
Що за козак без стільникового зв'язку!

До пуску базової станції стільникового телефонного зв'язку в районному центрі Пологи готуються запорізькі електрозв'язківці. За словами директора Запорізької дирекції «Укртелекому» Михайла Лобунова, вона охопить окрім Пологівського ще й Гуляйпільський та Куйбишевський райони, тож на автотрасі Запоріжжя — Маріуполь тепер можна буде спокійно користуватись стільниковим зв'язком, загалом це 70 відсотків території Запорізької області.

Газ із морських глибин

Гігантська морська платформа «Сиваш» висотою 100 метрів, вагою 10 тисяч тонн встановлена на дні Азовського моря. Іде розвідка запасів природного газу Білосарайського родовища.

Спеціалісти державного підприємства «Чорноморськнафтогаз» ведуть пошук корисних копалин у морському шельфі Чорного і Азовського морів. Підняті останні керни із зразками порід з глибини 2070 метрів. Геологи підсумовують кількість запасів у підземних надрах Азовського моря. За попередніми даними сейсмічної розвідки, голубого палива достатньо для забезпечення потреб прибережних міст України.

Морська платформа в Азовському морі.

Фото Бориса ДЕМБИЦЬКОГО.

Ясько вносить ясність

Голова правління ВАТ «Ясен» Анатолій Ясько.

Вітчизняний стиль

Відкрите акціонерне товариство «Ясен» — одне з провідних підприємств харчової галузі Чернігівщини. Дедалі впевненіше воно завойовує ринки України та зарубіжжя. Зробити це у нинішніх умовах нелегко. Але колишній завод продтоварів, якому нещодавно виповнилось 50 років, з кожним місяцем нарощує темпи виробництва високоякісної продукції. Вони становлять 118 відсотків до відповідного періоду минулого року. Про успіхи ВАТ «Ясен» розповідає нашому кореспондентові голова правління, депутат Чернігівської міської ради Анатолій ЯСЬКО:

— Нині чимало регіональних заводів продтоварів дійсно опинилися у скруті. Я не помилюся, коли зазначу, що ми уникнули цієї сумної участі завдяки вірно обраній стратегії у 1995 році. Тоді відбулася приватизація заводу. Акціонери зрозуміли, що попередній напрацьований досвід — це добре, але за ринкових умов він малоефективний. Щоб завоювати ринки збуту, потрібно вигідно відрізнятися від конкурентів і асортиментом продукції, і дизайном упаковок, і якістю виробленого.

У цьому напрямі й працюємо. Якщо у 1995 році ми виробляли 40 найменувань продовольчих виробів, то нині цей показник сягнув майже 70. Великою популярністю користується вироблений у «Ясені» майонез, томатний соус, кетчуп, соки, оцет, повидло, гірчиця, хрін, зефір, мармелад, лукум, печиво, пряники. Причому, при виготовленні, скажімо, різнокольорового мармеладу, лимонних дольок, зефіру використовуємо агар, пектин та фруктове пюре, що виводять радіонукліди з організму. Славляться у регіоні та за його межами наші пряники та печиво. Високоякісні жири тваринного та рослинного походження надають виробам ніжності, а різноманітні добавки (мед, мак, какао, фруктові підварки) роблять їх смак оригінальним та неповторним.

Останнім часом випускаємо також більше десяти найменувань різноманітних тонізуючих напоїв. Приємно, що мінеральна вода "Менська Острач", яку беремо за 70 кілометрів від Чернігова з 850-метрової свердловини, стала справжнім надійним лікувальним напоєм для хворих на хронічний гастрит, коліт, невроз.

А загалом нашим колективом, який налічує сьогодні 280 працівників, вироблено з початку року продукції більш ніж на 5 мільйонів гривень. Ми створили, до речі, 18 торгових точок для її продажу. Це й здешевило продукцію, і, ясна річ, збільшило реалізаційні можливості підприємства в цілому на 35 відсотків. Мене особисто радує, що згадані зусилля дали можливість створити додатково ще 80 робочих місць. Гадаю, що ця красномовна цифра говорить сама за себе. Я сподіваюся, — що до Нового року споживачі зможуть оцінити нові види печива, мармеладу. Над цим працюємо. Аби подарувати покупцям святковий настрій.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

І навіть не питають «Почєму?»

А щодо деяких зарубіжних інвесторів, то, по суті, не вони нас інвестують, а ми їх...

Пивзавод у Львові створено 1715 року. Степан Григорович Гура став тут директором трохи пізніше, але теж давно — 32 роки тому. Він дуже колоритна фігура, його навіть туристам показують. Гура — поет пивоваріння, це його святиня (на заводі не курять!) Він голова Клубу директорів Львова, генератор ідей, акумулятор досвіду, авторитет, меценат. Часом кажуть: він червоний директор, та це не зовсім точно з огляду на дрібнобуржуазне минуле пана Гури (до колгоспів його батько мав клапоть поля, де майбутній пивовар отримав понині незабутній трудовий досвід). Та дещо «червоне» в нім є: він принципово не продається зарубіжним інвесторам, не вірить їм і обзиває капіталістами.

В день нашої розмови було вбито директора донецького пивзаводу. Це забарвлювало бесіду в драматичні тони. Втім, драматизму вистачало й так.

Пан Гура вважає: «Всіх, хто ще дихає, добиває нерозумна економічна політика. Якщо за літр бензину змушують віддати 10 кг пшениці, то дешевше їздити на хлібному спирті, як у Бразилії! Але для цього державі треба не погубити село. Тим часом усе навпаки. Скоро кинемо сіяти навіть хміль, і купуватимемо його втридорога за кордоном. Ми, — каже Гура, — вирішили виручати самі себе, і створили Комітет харчовиків Львівщини. Спробуємо таким чином об'єднати виробників хмелю і ячменю з пиварами, а тих — з приладобудівниками. Я сказав директорові конвеєрного заводу: візьми у харчовиків Львова заявки — скільки і якого устаткування їм треба. Ми тобі заплатимо. Бо як твої люди отримають зарплату, вони питимуть наше пиво! Але хто дасть заявки, якщо завод зупиняються? Той самий конвеєрний міг би робити малі навантажувачі, вони всім потрібні. Але дайте йому стартовий капітал, безпроцентну позику, років 2-3 не беріть податку, і він стане на ноги!»

О, пивовар має державницьку позицію. Чи знає про неї вища влада? «А мене туди запрошували?» — запитує Гура. «То уявіть, що ми — вища влада, і поговоримо!» Пан директор сміється: «Згоден!»

— Ну, то розкажіть, чому ви не йдете назустріч іноземним інвесторам, хоч вам це не раз пропонували?

— А я хочу зберегти свій завод. За рахунок чого виграють західні пивовари? Вони роблять пиво з хімічними добавками, що не скисає 3—6 місяців. Наше пляшкове пиво тримається 15 днів, бочкове — місяць. Ми теж працюємо в цьому напрямі — але не за рахунок штучного прискорення процесу. Що швидко робиться, то сліпе родиться. Я можу хоч сьогодні додати в пиво хімію, але не хочу труїти людей. Ми мусимо зберегти живе львівське пиво і свою совість.

— Але ж уся країна бореться за інвестиції!

— А капіталіст бореться за власну вигоду. Вдома йому треба вкласти аж 5 доларів, а тут лише один...

— Отже, у нас добрі умови для інвестора — дешево!

— А чому дешево? Якби я перерахував вартість свого заводу відносно світових цін, вийшло б не 10 мільйонів, а п'ятдесят. Але я не можу цього зробити, бо держава оту різницю — 40 мільйонів — вважатиме за прибуток і зніме з мене податок. Хіба то не дурість? А капіталіст цим користується!

Ні, я не проти інвесторів — але нехай вкладають кошти в те підприємство, яке лежить, у той же конвеєрний завод, а ми обійдемось. Але ж той «інвестор» шукає діюче підприємство! Я йому кажу: маєш гроші — давай збудуємо солодовню коло цукрозаводу. Це вигідно і заводові, і нам. Ніхто не захотів! Чому? А вони хочуть швидко дістати прибуток, та й годі.

А тим часом наше пиво (на зиму!) дорожчає, і влада про це знати не хоче — вона підняла акцизи!

— Але ж нам потрібні гроші!

— Ви цих грошей все одно не одержите. От ви підняли акцизний збір на горілку — хай би той, хто таке рішення приймав, прозвітував: скільки держава на цьому втратила? Адже ви тоді допомогли підпільним фірмам, а горілчані заводи зупинилися. І я хотів би, щоб ви отут сказали: ах, ми зробили страшенну дурницю! А згадайте, як ви ліквідували монополію на спирт? До чого це призвело? Селяни той спирт, який отримали за своє зерно, і досі продають, а що ви з цього маєте?

— Пане директоре, нам слід порозумітися, адже ми теж колишні директори!

— Якщо ви порядні люди, то мусите визнати, що ви знищили виробника. Ви довели село до того, що воно вже пива не п'є: раніше за рік на Львівщині випивали 10 млн. літрів, а тепер один мільйон.

У німців кошти, які йдуть на розвиток, не оподатковуються, у нас навпаки, і ви хочете, щоб був розвиток! А хто винен — я?!

І не прикидайтеся, що ви цього не знали! Нема нам про що говорити. Колись Горбачов збирав харчовиків, щоб порадитись, і я йому сказав: оте і те погано. Він спитав: «Почему?» А ви ж навіть не питаєте «Почєму?» Треба вміти слухати, а ви не вмієте.

— А що ви на нас кричите?!

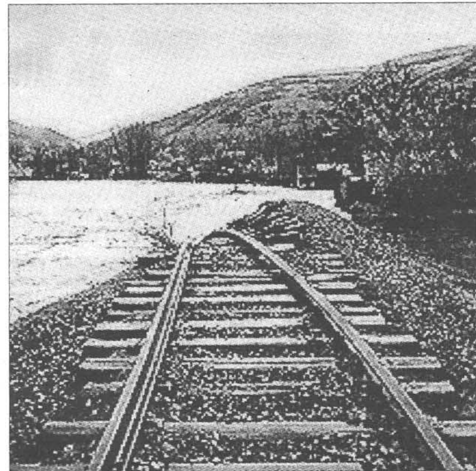
— Так ви ж самі сказали, що ви верховна влада!

... Пан Гура справді розійшовся не на жарт. Потім засміявся і махнув рукою. Ми запитали: на кого ви покладаєтесь? «Тільки на свій колектив! Ми зуміли завершити реконструкцію. Працюємо без посередників, бо у всіх областях маємо свої бази. У нас хороші фахівці, один наш пивовар шість душ годує. Ми в силі й самі вийти з кризи, треба лиш розумно керувати. Але давайте не кривити душею: поки що все йде не на краще...»

Оксана ТЕЛЕНЧІ, Віталій ЖЕЖЕРА.

Львів.

Висока вода — велика біда

Коли ж перехрестимося?

ГРІМ гримів над Карпатами не раз і не двічі. Десять повеней за вісім років пронеслося Закарпаттям. А ця, остання — дай, Боже, щоб вона й справді була останньою — вкотре підтвердила: скупий платить двічі.

Програма протипаводкових заходів, про пекучу необхідність виконання котрої говорилося неодноразово, профінансована лише на тридцять відсотків. А хто підраховує колосальні збитки, якими обернулася ця «економія»? Збитки не тільки матеріальні, бо стихія забрала життя вісімнадцяти чоловік.

Спеціалісти кажуть: якби дамби на території затоплених районів витримали, мали б проблеми сусіди. Пам'ятаєте невмирущого Олеся Гончара: нам на роду написано?..

А поки що закарпатці за справді братерської допомоги долають наслідки стихії. Тільки як тим, хто залишився без рідної домівки та втратив найближчих? Невже й справді, поки грім не вдарить...

На знімках: ці рейки й автотраси ведуть поки що в нікуди; легендарний начальник авіації Прикордонних військ полковник Манмар; міністр МНС України Валерій Кальченко та голова Закарпатської обласної ради Іван Іванчо (на передньому плані); двоє в одному човні.

Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Закарпатська область.

Фото Богдана БАРБІЛА, Георгія УДОВИЧЕНКА та з газет «Срібна Земля Фест» і «РІО».

Хроніка. Факти. Події

✔ Санкт-Петербург

Прощання зі Старовойтовою

Учора в Санкт-Петербурзі ховали Галину Старовойтову, вбиту в під'їзді свого будинку. Тисячі людей прийшли попрощатися з цією відомою не лише в Росії жінкою. Після нерозкритого вбивства священика Олександра Меня, журналістів Владислава Лістьєва, Дмитра Холодова, Лариси Юдіної, більшість тих, хто знав і поважав Галину Старовойтову, сьогодні не сумніваються: замовників і вбивць навряд чи знайдуть.

✔ Джакарта

Захопили парламент на знак протесту

На знак протесту проти воєнних операцій індонезійської армії на Східному Тіморі понад тисячу східнотіморських студентів захопили законодавчі збори у місті Ділі, адміністративному центрі Східного Тімору. Гнів викликали повідомлення про те, що під час каральних акцій, вчинених урядовими військами у відповідь на вилазки повстанців, за останні кілька днів загинуло майже 40 осіб, включаючи, можливо, мирних жителів.

✔ Бейрут

Генерал змінить мундир

Учора в Лівані генералові Емілю Лахуду офіційно передано повноваження президента республіки. Він змінив на цій посаді Ільяса Храуї. Генерал командував ліванською армією з 1989 року і минулого місяця парламент обрав його главою держави. Учора ж прем'єр-міністр Лівану Рафік Харірі подав новому президенту прохання про відставку. Однак, як очікують, йому знову буде доручено очолити уряд.

✔ Апіа

У відставку за станом здоров'я

Прем'єр-міністр Західного Самоа Тофілау Еті Алесана пішов у відставку за станом здоров'я. Він перебував при владі 16 років, очолюючи уряд Партії на захист прав людини. На початку листопада прем'єр Алесана був близький до смерті, і хоча йому вдалося поправитися, здоров'я, як і раніше, залишається дуже слабким. Уже кілька років він невиліковно хворий (у нього рак печінки) і останнім часом проходив курс лікування.

✔ Пномпень

Нарешті вдалося домовитися

Народна партія Камбоджі, яка перемогла на парламентських виборах, і опозиційна роялістська ФУНСІНПЕК домовилися про створення правлячої коаліції поділом міністерських портфелів у співвідношенні 13 до 12. Лідери сторін Хун Сен та Նородом Ранарит, за неофіційними повідомленнями, що надійшли з Пномпеня, вже узгодили умови оборудки й подадуть її на затвердження до парламенту в четвер.

✔ Тель-Авів

Або один процент, або нічого

Ізраїль не має наміру заморожувати розширення єврейських поселень на Західному березі річки Йордан. Про це заявив прем'єр-міністр Ізраїлю Біньямін Нетаньягу. Він підкреслив, що нинішній етап виведення військ із Західного берега, здійснюваний у рамках угоди Уай-Плантейшн, є «фактично останнім». «Палестинська автономія зможе одержати ще один відсоток цих земель. Якщо вони захочуть цей відсоток, то одержать його. Якщо не захочуть, то не одержать нічого», — сказав глава ізраїльського уряду.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

Як людину — зрозуміють...

Про мораторій на розстріли в Гаазі дискутуватимуть з новою силою?

Завтра в Гаазі (Голландія) відбудеться засідання Комітету з контролю за виконанням зобов'язань країнами—членами Ради Європи (так званого Комітету з моніторингу). Має бути затверджено доповідь датчанки Анне Северинсен про ситуацію з Україною. Вимоги Ради Європи загальновідомі: скасування смертної кари, створення реального місцевого самоврядування, якнайшвидше прийняття нових Кримінального та Цивільного кодексів тощо.

Щодо питання смертної кари, то воно якось відійшло останнім часом на другий план — уже понад півтора року в нас діє мораторій на розстріли. Але, найімовірніше, завтра в Гаазі про це дискутуватимуть з новою силою. Напередодні Президент України Леонід Кучма висловився з приводу початку суду над серійним убивцею Оноприєнком: він, як людина, не бачить для цього злочинця якоїсь іншої кари, окрім смертної.

Справді, такі покидьки заслуговують найстрашнішої кари. Але до глави нашої держави можуть бути серйозні запитання — насамперед від Ради Європи. Адже не чийсь, а саме Леоніда Кучми підпис стоїть під зробленим понад три роки тому письмовим зобов'язанням України скасувати смертну кару (термін уже, до речі, закінчився). Саме наш Президент трохи більше року тому особисто запевняв у Страсбурзі керівництво РЄ у своїй цілковитій підтримці ідеї «не розстрілювати». А в його особі говорила підписувала держава Україна. Тож тепер у них, у Європі, виникне цілком логічний подив: де ж послідовність?

Та поки що відповісти на запитання Ради Європи доведеться не Леонідові Кучмі, а, можливо, членам Комітету з моніторингу, народним депутатам Василеві Костицькому та Євгенові Мармазову — вони мають поїхати до Гааги. Хоча, коли писалися ці рядки, через фінансові трудноші візит був під сумнівом.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

ВИБОРИ: головне перемога, а не участь

Тамаз ЛОМСАДЗЕ, «Голос України» (з Тбілісі)

У Грузії відбувається підрахунок голосів після виборів до місцевих органів влади. Партії не звинувачують одна одну ні в порушеннях, ні в підтасовках. Так чи так, але всі задоволені.

Вибори, як завжди, піднесли кілька сюрпризів. Найменше це стосується правлячої партії. За попередніми підрахунками, Союз громадян Грузії (СГГ) отримав найбільше голосів: не менш як третина учасників виборів віддали йому перевагу. І це попри скрутне економічне становище в країні та напади опозиції.

Звісно, своєю перемогою «громадяни» зобов'язані й авторитетові Президента Грузії, який підтримує СГГ. Крім того, більшість місцевих керівників також є членами цієї партії, у його передвиборній кампанії брало участь і Міністерство внутрішніх справ Грузії.

Утім, переможці отримали в нагороду безліч соціально-економічних проблем, які доведеться розв'язувати негайно. В особливо злиденному становищі нині перебуває глибинка Грузії: саме там «громадяни» зазнали поразки.

Союз не має підтримки і в Аджарії. Хоча загалом вибори там пройшли підозріло «гладко»: з 94 відсотків тих, хто брав участь у голосуванні, 91 відсоток підтримав Союз демократичного відродження на чолі з Головою Верховної Ради Аджарії Асланом Абашидзе. Міжнародні спостерігачі із сумнівом дивляться на ці результати, пригадуючи 1995 рік, коли цей самий союз несподівано майже на 100 відсотків переміг у виборах до парламенту країни.

Але найбільшою несподіванкою стала перемога лейбористів, партію яких було створено лише кілька років тому. Керує нею депутат парламенту Шалва Нателашвілі, який починав як один із політичних сподвижників Едуарда Шеварднадзе, а нині остаточно перейшов на позицію лівих. Лейбористи і соціалісти продемонстрували «полівіння» настроїв грузинського суспільства. Успіх лейбористів пояснюють тим, що вони змогли краще організуватися і залучити на свій бік сумуючих за колишніми часами пенсіонерів і прибічників комуністичної ідеології. Як відомо, Центрвиборчком усунув комуністів від передвиборної кампанії, бо вони виступали проти незалежності Грузії і за відновлення СРСР. Лейбористи в результаті отримали 18 відсотків.

Соціалісти набрали 12 відсотків голосів, хоча поводилися активніше за всіх. Найпотужніша опозиційна сила — Національно-демократична партія Грузії (НДПГ) — так і не оговталася від розколу, що відбувся два роки тому, проте «бар'єр» у 7 відсотків подолала. Зате дебют Народної партії Грузії, яка відкололася від НДПГ, вочевидь удався: в деяких районах її члени обійшли навіть своїх колишніх однопартійців.

Отож більш як половина тих, хто взяв участь у голосуванні, підтримали правлячу партію, правих і тих лівих, які хочуть будувати капіталізм з «людським обличчям». Але цікаво й те, що ніхто з політиків не проголосив головною метою своєї діяльності вихід з кризи. Цим, очевидно, й можна пояснити порівняно невелику кількість виборців, які брали участь у виборах.

Торговельні партнери — надійні друзі

Ні для кого не секрет, що європейський ринок, як, проте, і світовий, надзвичайно консервативний. Простіше кажучи, нас там не чекають. Одначе поганий той солдат, який не мріє стати генералом, а для цього Україні слід вчитися завойовувати довіру західних партнерів і вміти виживати в умовах жорсткої конкуренції. І європейські бізнесмени не від того, щоб навчити нас саме цим премудростям.

Так, минулого тижня в Українській академії зовнішньої торгівлі відбувся триденний семінар «Засоби міжнародної торгівлі». Тут бізнесмени з Норвегії ділилися своїм досвідом співробітництва з Міжнародною торговельною палатою, пояснювали механізм банківських гарантій у міжнародній торгівлі, принципи роботи Арбітражного суду при Міжнародній торговельній палаті та багато іншого. У розмові з кореспондентами «ГУ» ректор Української академії зовнішньої торгівлі Олександр Покрещук зазначив: «Наша Академія, як і Торговельно-промислова палата України, — засновник національного бюро Міжнародної торговельної палати. Це новостворена структура, яку очолює голова Союзу промисловців і підприємців України Анатолій Кінах. Власне, у рамках цього партнерства й проводиться семінар. Це лише початок. Буде також проведено переговори про постійне співробітництво з представниками норвезької сторони».

Під час нинішнього семінару його учасники розглянули п'ять основних напрямів розвитку сучасного ринку, підходи і до глобальних, і до конкретних проблем бізнесу. Хотілось би підкреслити надзвичайно високий рівень професіоналізму скандинавських експертів: генерального секретаря Норвезького національного комітету Міжнародної торговельної палати, фахівців у галузі банківського та страхового бізнесу, віце-президента другого за величиною банку Норвегії, генерального директора Торговельної палати Норвегії.

Учасників семінару вітав Надзвичайний і Повноважний Посол Норвегії в Україні Андерс Хельсет. Він переконаний: «Для того, щоб пожвавити торгівлю між нашими країнами, необхідно вчитися одне в одного. І успіх співробітництва України як із Норвегією, так і з іншими європейськими країнами залежить від того, наскільки добре ведуть торгівлю».

Яна СТАДІЛЬНА, Наталка ФІЛІПЧУК.

Олесь КЛИНОВ, «Голос України» (з Рима)

Софі Лорен полетить на планету Дерна

Ті, ХТО ще недавно були стурбовані станом здоров'я славнозвісної Софі Лорен, можуть спати спокійно. Вона почувається так добре, що вже розпочала роботу над новим фільмом. Його режисер — не менш відомий Мікеланджело Антоніоні.

Софі Лорен уперше зніматиметься в науково-фантастичній стрічці за мотивами повісті американського письменника Джека Фінея «Пункт призначення Дерна». Першу спробу екранізувати цю повість Антоніоні зробив ще тридцять років тому — тоді також запропонував головну роль Софі Лорен. Але дуже напружений графік обох знаменитостей так і не дав змоги реалізувати цей задум. Заради цієї видатної актриси Антоніоні навіть вирішив трохи змінити фабулу твору. У повісті скромний мешканець Нью-Йорка наприкінці 50-х років відкриває таємницю, як потрапити на загадкову планету Дерна. А у фільмі ці пригоди випадають на долю жінки — Софі Лорен...

Цього разу і Антоніоні, і Лорен сповнені рішучості реалізувати задум. Зйомки розпочнуться вже весною в гірських районах Туреччини.

Не такий вовк страшний

У сіроманців чудова вроджена пам'ять. Вони й через багато років уміють розпізнавати людей, що добре ставилися до них

На одній з чернівецьких околиць ще недавно часто можна було зустріти русявого чоловіка, що прогулювався з вовком. Ні, це не обмовка, саме з вовком — лісовим розбійником сірої масті, міцним, м'язистим. Коли сіроманець з'являвся на вулиці, домашні пси здіймали істеричний гавкіт і обачливо ховалися в своїх будках. Сусідський кінь ставав дибки й рвав вудила.

Власник вовка — Степан Дмитрович Шевченко — добре відомий на Буковині знавець тваринного світу, чудовий дресирувальник, багато літ свого життя провів під шатрами мандрівних цирків. Він опікувався ведмедями, левами, тиграми, леопардами, готував їх до виступів, розробляв складні циркові трюки для хижаків, стежив за їхнім здоров'ям.

В архіві Степана Дмитровича зберігаються десятки фотографій. Ось він борюкається з уссурійською тигрицею та її кошенятами. На іншому знімку тисне лапу цареві звірів — африканському леву. А ось об'єктив зафіксував його з кремезним бурим ведмедем, якого пригощає медком.

На пенсії він вирішив, що й далі матиме справу з хижаками. Для цього обладнав на обійсті вольєр і поселив у клітках дикого вепра та вовка. Сіроманці ще в цирку дуже цікавили його, але там побутувала думка, що цей вид хижаків не піддається дресируванню і тому ними не вважали за потрібне займатися.

Шевченко взявся спростувати цей стереотип. Кілька років чернівчанин серйозно займався цими звірами і зумів довести, що вони напрочуд кмітливі тварини. Його вишкіл пройшли понад десять сіроманців різних порід.

Виховання вовків — справа аж ніяк не проста. Треба до тонкощів знати їхню поведінку, здійснювати правильну годівлю. І щоденно вигулювати. Без цього вихованець не стане справжнім вовком. Він мусить багато рухатися, пізнавати довкілля.

Харчував Шевченко своїх підопічних відходами місцевого м'ясокомбінату. Ніколи не перегодовував. Улітку та восени додавав у меню шматочки гарбузів та соняшникове насіння. Виявляється, вовча братія охоче ласує й рослинною їжею.

У сіроманців чудова вроджена пам'ять. Вони й через багато років уміють розпізнавати людей, що добре ставилися до них.

Я, приміром, був свідком такого епізоду. Після проходження служби в армії додому повернувся син Степана Дмитровича. Досить йому було з'явитися на воротях, як старий вовк почав шемливо скімлити. Юнак підійшов до клітки й просунув руку за решітку. Той узявся лизати її, ластитися до свого колишнього годувальника.

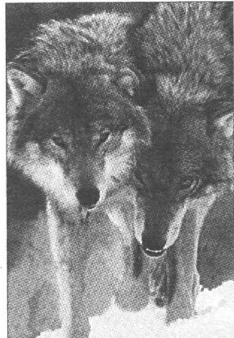
Зате коли біля вольєри з'являлася сусідська дівчинка, вовк настовбурчував шерсть на загривку: запам'ятав, що вона колись дратувала його хворостиною через решітку. І тому реакція на появу бешкетниці була агресивна.

Поведінку вовків, їх норов, характерні риси Шевченко описав у щоденниках. Ці матеріали є неоціненними для тих, хто займається студіюванням етології, тобто науки про поведінку тварин.

Окрім того, Степан Дмитрович проводив і селекційну роботу — схрещував вовків із сибірськими лайками. В результаті народжувалося чудове потомство мисливських собак. Ще й тепер вони подекуди служать промисловикам під час полювання на хутрового звіра. Деякі стали надійними помічниками карпатських чабанів.

Залишається лише пожалкувати, що багаторічний експеримент буковинського ентузіаста перервався. Утримувати в домашніх умовах живу колекцію стало справою вкрай складною. Тому своїх сіроманців та іншу живність Шевченко порозадавав у звіринці.

Проте Степан Дмитрович живе надіями, що його досвід колись таки знадобиться. Адже він розробив проект безвольєрного зоопарку, в якому звірі мають

утримуватися в умовах, наближених до природних. За підтримки готовий він відновити й експерименти з сіроманцями.

Василь БАБУХ.

Чернівці.

КИШЕНЬКОВИЙ КАРДІОГРАФ,
або Як боротися з мерехтінням зірок

Мініатюрний кардіограф може стати реальністю — і не де-небудь, а в Херсоні. За умови, якщо вдасться ефективно використати останнє глобальне відкриття світового значення в галузі фізики доцента Херсонського технічного університету Артура Георгійовича ГОЛОВКА. Пропонуємо інтерв'ю із вченим.

— Читачі цікавляться, чи може відкриття нового закону мати прикладне, практичне значення?

— Нагадаю: відкрито новий закон фізики, що стосується такого явища, як флуктації. Все довкілля і ми з вами — це матерія. Матерія не існує поза рухом, і видів його безліч — від простого механічного і до надзвичайно складного: приміром, біологічного чи навіть суспільного. І матерія між собою взаємодіє. Внаслідок цього виникають хаотичні, випадкові відхилення від стабільного стану. Це і є флуктації, або так звані шуми. Як і рух, флуктації — фундаментальні властивості матерії. Саме вони і стали об'єктом досліджень.

— Знову — теорія, а щодо практики...

— Нестабільність як прояв флуктацій є величезною завадою у фізиці, хімії і як наслідок — в електроніці, зв'язку, а нині й у комп'ютерних мережах. Для порівняння: подивіться вночі на зоряне небо — зорі миготять. Аналогічне мерехтіння супроводжує немало процесів — те саме згоряння палива, хімічні та ядерні реакції, навіть наше з вами серцебиття. Тобто це явище досить поширене. В одних випадках воно призводить до втрати об'єктивної інформації, в інших — сигналізує про небезпечні відхилення від бажаного стану. Флуктації земної атмосфери не дають можливості споруджувати надпотужні оптичні телескопи — хоч якого розміру вони будуть, все одно картинка зображення виявиться нечіткою, дещо розмитою. Отож і доводиться виводити телескопи на навколоземну орбіту. Тут уже виразно простежуються інтереси економічні, адже затрати чималі. І таких прикладів можна навести багато.

Суть нашої роботи полягає в тому, що, вважаючи головним джерелом флуктацій нестабільність властивостей будь-якого середовища, маємо знайти і використати закономірність перетворень цих флуктацій самим середовищем.

— Реально що це дає?

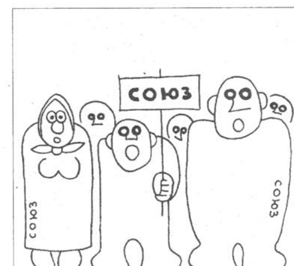
— Уже нині можна приступати до реалізації певних проектів, в тому числі й комерційних. За попередніми розрахунками, вже через рік можна було б вийти на світовий ринок з кількома науковими та технічними приладами. Скажімо, той самий мініатюрний кардіограф нечуваних поки що можливостей. Ті, хто хворіє на серцево-судинні хвороби, могли б носити прилад у кишені, ніби калькулятор. Інший варіант — випуск мікросхем типу аналого-цифрових перетворювачів теж з унікальними можливостями застосування. Не секрет, що сьогодні ця тема є пріоритетною для провідних комп'ютерних фірм США.

Не про всі заплановані кроки нині можна говорити, бо це ще наукова і комерційна таємниця. Поки що.

Інтерв'ю вів Сергій ЗЛЕНКО.

Золоті розсипи

Непередбачуване, як дія прокислого молока на шлунок, життя журналіста. Ось, приміром, до обіду сидиш на нікому не потрібній нараді і спостерігаєш за осінніми сонними мухами на підвіконні, а під вечір — бац! — ідея в голову. Та така, що аж піджилки затрусилися.

Фейлетон

І з чого ідея — з тоненької книжечки кишенькового формату, виданої чверть століття тому «Дніпром» у серії «Мудрість народна». З книжечки «Азербайджанські прислів'я та приказки» (упорядкував та переклав Валентин Ціпко). Стільки років стояла на полиці в оточенні таких самих друкованих згустків мудрості народів усіх республік-сестер нечіпаною, та лише тепер, завдяки невідомо якому імпульсові, потрапила до рук.

Прочитав перші рядки — і дух перехопило від глибини й перлинного блиску. І картина одразу вимальовалася. Сидять, гріючись на сонці, два білобороди аксакали, в арику тихо плюскотить вода. Каже раптом один, почухавши засмаглі кволі груди: «Жовтнева зоря над світом вічно горітиме». Другий мовчить, стверджно киває головою, а потім: «Ми — караван, а проводир наш — партія». А недалечко, у тіні телеграфного стовпа, сидить чоловік у вишиванці і записує, записує...

Прочитав, як мовиться, залпом. І, не зволікаючи, кинувся до іншого цілющого джерела, до народних перлин Узбекистану (упорядкував та переклав Віктор Муха). А тут — ще глибше, ще по-національному самобутніше: «До щастя і свободи веде партія народи», «Йдемо ленінським шляхом», «Хто в Москві й Ташкенті не бував, той краси не бачив».

Незчувся, як вечір увімкнув ліхтарі. Читаю, читаю — і ніби кожен народ, такий не схожий на інших, бачу. Відчуваю його неповторну душу, у прислів'я вилиту. Ось, будь ласка, литовці: «Народ іде, куди партія веде», «Ленінські заповіти вказали шлях до освіти»... А ось туркмени: «Де партія, там і народ», «Радянський супутник летить — весь світ радіє»... По-своєму сяють перли таджицькі: «Великий Ленін — наш батько й друг», «Окраса комуніста — скромність»... І грузини: «Де партія, там і народ» (у туркменів, щоправда, так само, але однаково мудро), «Ленін — світліший від сонця: він і вночі світить...»

У цьому місці дещо засумнівався: вночі, всім відомо, світить місяць. Але грузинському народові видніше. Можливо, якщо висловлюватися образно, місяць сприймається лише як підфарник, а основна, головна фара — та, що у прислів'ї...

... О пів на дванадцяту ночі, коли прочитав українські народні золоті бризки — «Партія могутня — нас веде в ясне майбутнє», «Від ленінської науки міцніють розум і руки», «Сімнадцятий рік продовжив робітникам і селянам вік», «Спасибі Іллічу — електрикою свічу», — остаточно визріла думка: почерпнуту з «Мудрості народної» мудрість використати для написання дисертації. Нічого не потрібно придумувати і коментувати — все, як на долоні, переписуй — і до друку. В один момент і назва наукового твору ніби сама на друкарську машинку скочила: «Національні особливості фольклористики народів колишнього Союзу РСР». Впевненості в успіхові справи додалося, коли з півдня однієї шостої частини земної суші перекинув погляд на протилежний бік: «Ленін приніс світло в тайгу» (евенк.), «Партія і народ єдині» (ненецьк.), «Широкі в радянського народу права, яскравіші за сонце Конституції слова» (карел.), «Хто в Москві не був, той мало краси бачив» (мордов.)...

Ось на таку благодатну тему нежданно-негадано натрапив. Скарб! Чверть століття тому цього всього, звісно, ніхто не читав. Зате тепер — як одкровення. Кожний, хто припаде спраглим серцем до народних джерел, ніби перед собою бачитиме чукчу, котрий, витягуючи з-під льоду тлусту моржеву тушу, подумки огранює згустки народної мудрості. Українську тітку Ганну на розгрузлому осінньому буряковому полі і відблиски заграв всесвітньої революції в її очах. Туркменського вівцепаса у кудлатій шапці, з костуром в одній руці і з букетом крилатих фраз у другій... Бачитиме укладачів збірників, котрі у затишних кабінетах збирають народні перли. Уявлятиме видавців «Дніпра», що, тримаючи пузаті теки під пахвою, поспішають до ЦК затверджувати видавничі плани...

Ще раз скажу: чудова тема, їй-право! Ось тільки до сучасності «прив'язати» треба, до свого рідного народу. Бо ж він, народ, і в умовах економічної кризи не перестає свої словесні перли розсипати. Хіба не чуєте? «Демократія настала: в кого гроші — в того й сало», «Уряди змінюються, а самогон — вічний», «Хапай, що можеш!», «Спочатку кава, а потім — справа», «Коньяк рідкий, а стіни пробиває», «Зелененькі» — краще рідної неньки», «Гривня міцна, як г.... вчетверо», «Кудлатий бенкетує, а стрижуть лисого», «Україна незалежна — щастя для злодія і лежня»...

І це — лише дещиця. Якби хороший спонсор, можна б негайно окрему книгу видати. Під назвою, скажімо: «Усна народна творчість українців раннього ринкового періоду». Бестселером стала б! Тільки з видавцями треба було б попередньо домовитися, щоб «гарячих» слів з тексту не викидали...

... Ну, ось, будь ласка! Все так добре йшло, усе так легко на папір клалося, доки — на тобі! — не взяв до рук якось пропущену раніше народну мудрість вірменів. А там, не повірите, чорним по білому: «Відколи сяють Жовтня зорі, народ не знає, що то — горе». Горе! Це що — особлива думка чи життям перевірена істина? Треба замислитися, бо народ сказав, а не упорядник Людмила Задорожна. Дисертація ж хай почекає...

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівне.

У номер

✔ Чернігів

Генерали єднаються

Понад 20 генералів міністерств внутрішніх справ Білорусі та України нещодавно зустрілися у Чернігові, щоб обговорити проблеми тісного співробітництва, оперативного погодження дій, спрощення схеми обміну інформацією про скоєні злочини. Міліцейські делегації обмінялися досвідом щодо виявлення наркоділків, фальшивомонетників, тіньовиків. Підписано протокол про взаємодію на 1999 рік.

✔ Луцьк

У селі без кулемета не обійтися

Під час проведення на Волині великомасштабних оперативно-профілактичних заходів органами внутрішніх справ під назвою «Правопорядок» в господі 34-річного мешканця села Броди Ратнівського району знайшли... кулемет часів другої світової і 25 набоїв до нього. На запитання, де взяв, «кулеметник» відповів, що знайшов зброю вісім років тому в піщаному кар'єрі поблизу хутора Привітне. А навіщо зберігав? На всяк випадок.

Ще один мешканець цього поліського села теж на всяк випадок приховав малокаліберну гвинтівку без приклада. А ось у господарстві пенсіонера з села Гупали Любомльського району міліція вилучила артилерійського снаряда.

✔ Кіровоград

Вдень — патрулювали, вночі — грабували

У Знам'янці, що на Кіровоградщині, почався судовий процес над групою злочинців, які тривалий час тероризували мешканців міста залізничників. Вони грабували крамниці, кіоски, телеательє, гаражі, приватні помешкання... І діяли, як правило, вночі, бо більшість з них були працівниками патрульно-постової служби. Вдень на планерках вони уважно вислуховували інструкції офіцерів, а вночі, переодягнувшись у цивільне, ставали саме тими «невловимими», у пошуках яких «збивали» ноги на чергуваннях, повідомляє ДІНАУ.

✔ Миколаїв

Екзотичні «нелегали»

30 африканських папуг «жако», яких намагалися ввезти в Україну, виявили митники під час огляду іноземного судна, що пришвартувалося біля причалу Дніпро-Бузького морпорту в Миколаєві. Вилучених екзотичних «нелегалів» тимчасово поселили в місцевому зоопарку. Триває слідство, розпочате за фактом контрабанди. Цілком можливо, що згодом птахи оселяться в тому ж таки Миколаївському та інших українських зоопарках.

✔ Рівне

Не такі багаті, щоб будувати абияк

У Кузнецовську — місті рівненських енергетиків, якому виповнюється 25 років, будують добротно. Квартири тут здають «під ключ», дитсадки — з басейнами. Високі вимоги і до об'єктів соціально-культурного призначення. Чи не тому кузнецовські будівельники з АТ «Управління капітального будівництва Рівненської АЕС» на чолі з Василем Огородником з року в рік виборюють призові місця у всеукраїнському конкурсі на кращі споруди. За зведення представництва МАГАТЕ (на знімку) кузнецовські будівельники удостоєні дипломів Держкомітету з будівництва, архітектури та житлової політики.

Фото Василя СВАРИЧЕВСЬКОГО.

Злочинність почала відступати

Міліція

Віктор ЯКОВЕЦЬ: «Законовідступництво — це лакмусовий папірець добробуту суспільства»

Віктор Васильович Яковець народився і виріс на Поділлі, тут вивчився і пройшов службу в органах внутрішніх справ від рядового інспектора до заступника начальника управління з питань роботи з особовим складом Міністерства внутрішніх справ України у Хмельницькій області. Незабаром відзначатиме 20-річчя з того дня, як урочисто надів офіцерські погони. Та енергії у полковника — не позичати. Ще й року не виповнилося, як призначили на цю посаду, а результати помітили не тільки в міністерстві, а й безпосередньо у підрозділах обласної міліції. Перша вчительська освіта (бо закінчив ще і юрфак) вселила у його серце високу інтелігентність, вихованість, тактовність, уміння співпереживати і нести моральний тягар за гріхи чужі. Ці риси характеру стали запорукою виваженого підходу в умовах скорочення чисельного складу міліції, що сьогодні відбувається в Україні. Саме про це й наша розмова.

— До приходу на посаду начальника обласного управління генерала Михайла Панькова Хмельниччина посідала одне з провідних місць у державі за розмахом злочинних угруповань. Кам'янець-Подільський, скажімо, набував статусу українського Палермо, про що не раз писала наша газета. Яка ситуація нині в області?

— Справді, був час, коли в області злочинність виходила з-під контролю, за окремими показниками ми вже рівнялися з таким регіоном, як Крим. І завдяки високій вимогливості, професіоналізму Михайла Дмитровича міліція області зуміла переламати ситуацію. На вулицях стало спокійніше, ліквідовано десятки рекетирських і бандитських груп, пожвавилася діяльність зі знешкодження злочинців у економічній сфері. Важливо підкреслити, що тепер за розкриттям злочинів ми йдемо у п'ятірці кращих, з інших основних параметрів роботи перебуваємо в різних рядках першої десятки. Протягом тільки дев'яти місяців в області розслідувано більш як шість тисяч злочинів, з них понад 200, скоєних у попередні роки. Лише за цей час знешкоджено 39 злочинних формувань, що скоїли 176 тяжких злочинів, у тому числі п'ять випадків бандитських нападів, три вбивства на замовлення, п'ять розбоїв, 42 пограбування, 40 розкрадань в особливо великих розмірах. Ліквідовано дві групи наркоділків з міжнародними зв'язками, вилучено понад тонну наркотичної сировини. Варто зазначити, що останнім часом значно посилено роботу міліції у сфері економіки, де викрито майже дві тисячі злочинів, у тому числі в таких складних сферах, як фінансова, приватизаційна тощо.

— Ви сказали, що ситуацію змінено на краще завдяки «вимогливості та професіоналізму». А чи могли б ви розшифрувати ці поняття?

— За цими двома словами — система заходів. Це і поповнення оперативних служб молодими, енергійними кадрами, і очищення лав міліції від тих, хто шукав легкого хліба поряд із сумнівними структурами. Доречно сказати, що тільки за два роки з міліції області за компрометуючими мотивами звільнили більш як 30 осіб...

— А боєздатність своїх структур ви вирішуєте тільки новими наборами співробітників?

— Це тільки у мріях можна сподіватися, що вузи нададуть готових фахівців. Їх ще треба «шліфувати» конкретними справами поряд з практиком-професіоналом. Якщо на заводі, до прикладу, новачок допустив брак —постраждає тільки метал. А ось брак у міліцейській роботі, нечітке керування законом можуть завдати невиправної шкоди невинній людині. Тому однією з найголовніших ланок у виконанні службових обов'язків у нас є професійна підготовка у дев'яти напрямах. На відміну від попередніх років тепер ми вчимо особовий склад зі службової, тактико-спеціальної, бойової, медичної підготовки, вивчення спеціальної техніки та засобів зв'язку тощо у своєму новоспорудженому Центрі бойової підготовки УМВСУ. І якщо хоч з однієї дисципліни офіцер не склав залік, його до роботи вже не допускають. Тільки цього року через професійну непридатність звільнено 25 чоловік.

— Теоретично вимоги серйозні, але на практиці не все гладко виходить. Ви ж самі казали, що багато звільняєте людей і за те, що плямують міліцейський мундир?

— Тут треба зрозуміти — це не абстрактна галузь суспільства, це не роботи, а такі самі люди, як і всі. І хоч ми й прагнемо ретельно добирати кадри, але в душу людини не заглянеш, тим більше, що ніхто не може спрогнозувати офіцера завтра, коли він повертатиметься додому без зарплати й отримає пропозицію легко «заробити». І вся злочинність загалом, і законовідступництво в міліції — це лакмусовий папірець соціального добробуту суспільства. Чим воно багатше — тим менш негативні прояви у цілому.

Та все ж переважна більшість працівників міліції не тільки чесно і добросовісно виконує свої службові обов'язки, а й виявляє справжній героїзм, мужність, задля торжества Закону готова віддати і віддає найдорожче — життя. Тільки за останні два роки в області загинули 5 чоловік, більш як 20 осіб було тяжко поранено і травмовано під час виконання службових обов'язків.

— За останні роки штат міліції збільшився чи не вдвічі, але злочинність не зменшилася. Виконавча влада нарешті це зрозуміла і почала скорочувати кадри міліції. Як це позначиться на завтрашній роботі колективів, що звикли воювати із злочинністю кількістю?

— Справді, сьогодні ми ведемо скорочення чисельності у своїх структурах до оптимальної кількості. Аби це не відбилося на долях працівників міліції, їх сім'ях, ми передовсім звільняємо тих, хто має вже пенсійну (іноді хоч часткову) вислугу. Відправляємо у «світ широкий» і тих, хто лайдакує, ховається за чужі спини. Різницю у кількісному складі ми компенсуємо кращою технічною забезпеченістю, високою бойовою виучкою, застосуванням сучасних прийомів оперативної роботи, впроваджуємо досвід боротьби із злочинністю і передових європейських країн. Нині міліція отримала друге дихання. Час розгубленості і невизначеності минув.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Хмельницький.

Обличчя не першої свіжості

Митниця

Коли кажуть, що митниця — обличчя держави, івано-франківські митники сором'язливо опускають очі.

Особливо перед тими, хто знайомиться з умовами їхньої праці. Відносно показників у роботі — тут все гаразд. А от іноземці, суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, які вирішили познайомитися з обличчям держави через умови роботи працівників Івано-Франківської митниці, насамперед думатимуть про природні катаклізми або про військовий стан. Коли комусь з них, пробачте, припече (іноземці — теж люди), зробити це не так просто: на митниці усього один туалет і так званий виходок (зручності у дворі).

Збірно-розбірний будиночок, в якому працюють працівники багатьох відділів, наче з казки про рукавичку, бо в перенасичених технікою та людьми приміщеннях проблемою може стати навіть розміщення одного зайвого стільця.

Про екстремальні умови праці, а інакше їх і не назвеш, відомо всім. Були спроби будівництва власного приміщення, але проекти залишилися на папері, слова полинули за вітром, а митники знову ні з чим. Вони вже й не мріють про білокам'яні споруди з затишними кабінетами, як у їхніх колег із суміжних служб, сподіваючись хоча б на косметичний ремонт. Нещодавно відділом з боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил було конфісковано кілька збірно-розбірних будиночків німецького виробництва. Поки що вони стоять на території митниці і чекають своєї долі. Навчені попереднім гірким досвідом, тут сумніваються, що вони залишаться на митниці, хоча це було б найдалішим розв'язанням питання поліпшення умов праці і щодо економії коштів —так.

Анатолій ВАСИЛИШИН.

Жебрак міліціонеру не товариш?

ЖЕБРАЦТВО — з дорослим і юним обличчям — стало «виразкою» міста, яка потребує негайного лікування й оперативного втручання. Як повідомила пресслужба Львівської міськради, відділ у справах неповнолітніх Львівського міськвиконкому, кримінальна міліція для неповнолітніх разом із управлінням муніципальної дружини провели десять рейдів. Десятьох дітей доставлено до Львівського дитячого притулку, чотирьох після профілактичної зустрічі з батьками відпустили додому.

Упродовж місяця працівники відділу у справах неповнолітніх брали участь у слуханні семи кримінальних справ, порушених львівськими районними судами щодо неповнолітніх, котрі скоїли злочини чи правопорушення. Здебільшого йдеться про крадіжки державного чи особистого майна. І, хоча дітей-бомжів і дітей-волоцюг на вулицях Львова поменшало, начальник відділу у справах неповнолітніх Василь Гунько б'є на сполох: міліція самоусунулася від покладених на неї завдань. Згідно з розпорядженням начальника міського управління УМВСУ Богдана Шкаради, працівники патрульно-постової служби, ДАІ та дільничі інспектори зобов'язані перевіряти місця скупчення осіб без певного місця проживання та жебраків, виявляти серед них дітей та підлітків, доставляти їх за призначенням. Однак вони досі не привели жодного малолітнього жебрака до притулку.

А дорослі «дядьки» продовжують наймати жебраків на «роботу». Заробітки непогані. Патрони навіть наймають помешкання для юних бомжів, підгодовують їх.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

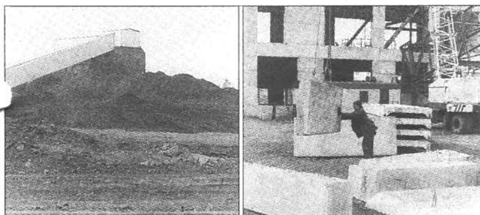
Львів.

Луганщина — край вугільний. І не лише...

Якщо на копрах запалюють зірки, значить, це потрібно державі

На тлі закриття шахт десятками в Україні за останніх дванадцять років нарешті введено в дію одну нову шахту «Никанор-Нова». Точніше, її першу чергу.

І в забій відправився

Під час урочистого відкриття високим столичним гостям, між іншим, показали одну цікаву знахідку. На бетонній плиті старої шахти віднайдено автографи... німецькою мовою, датовані 1945 роком. Адже саме німецькі військовополонені відбудовували «Никанор», останню крапку у трудовій біографії якого було поставлено аж через півстоліття. А цьому передував початок робіт з будівництва нової шахти. Тим паче, що розвідані запаси палива — понад 80 мільйонів тонн вугілля — гарантували роботу ще, як мінімум, на п'ятдесят років.

— У 1982 році на території тоді ще діючої шахти «Никанор» розпочали проходку двох вертикальних стволів, — розповідає директор з капітального будівництва державної холдингової компанії «Луганськвугілля» Валерій Глухов. — І ось 16 років по тому ввели в дію перший етап першого пускового комплексу виробничою потужністю 110 тисяч тонн вугілля на рік. Це, справді, лише початок, адже вся здана в експлуатацію шахта видаватиме на-гора 600 тисяч тонн палива щорічно. Вже наступного року потужність заплановано довести до 300 тисяч тонн, через рік — до 450 і, нарешті, у 2001-му шахта запрацює на повну проектну потужність. Щоправда, аби здати підприємство у запланованому обсязі, потрібно не менш як 35 мільйонів гривень...

Потужність, нинішня і запланована, а також кошти на будівництво — першочергова проблема і для директора шахти «Никанор-Нова» Валерія Степаненка.

— У жовтні, за планом, ми мали б запустити ще один очисний вибій, щоб на січень наступного року мати потужність 300 тисяч тонн вугілля на рік. Однак відсутність коштів поки що не дає змоги це зробити. Таке не може не хвилювати. Адже, хоч і є чіткий графік надходження коштів на будівництво, на другий його етап фактично не отримали нічогісінько. Гальмування темпів спорудження шахти не тільки не бажане, а й не логічне. Бо як тільки шахта вийде на потужність 450 тисяч тонн, державна підтримка їй вже буде не потрібна. То хіба це невигідно державі?

Запитання риторичне. Тим паче, що нині шахти здебільшого збиткові, а рентабельних у Мінвуглепромі одиниці. А те, що «Никанор-Нова» має всі підстави стати прибутковою, сумніватися не доводиться. Чималі надії є резон пов'язувати із солідною потужністю вугільних пластів (1 метр, 1 метр 05 см, 1 метр 10 см). Та й на якість самого палива гріх скаржитися — низькозольне вугілля навіть без збагачення залюбки вже тепер бере будь-яка електростанція. Тому після введення в експлуатацію шахта не буде ще одним прохачем державної підтримки, а самостійно зароблятиме на всі свої потреби.

Шахта починається з лазні

Театр починається з вішалки, а шахта — з лазні. А ще — з калорійного харчування гірників та із вже призабутого в підземному виробництві тормозка. Бо шахтар, який у вибої однією рукою підтримує штани, що спадають, — не шахтар. Це підтверджує і крива вугледобутку: яка останніми роками поповзла донизу, як оті штани напівголодного гірника. Отже, не створивши відповідних елементарних умов для людини, яка зайнята тяжкою фізичною працею, про велике вугілля годі й мріяти. Щодо цього на «Никанор-Нова» вирішили керуватися принципом: «Нове — добре забуте старе». Тобто тут зробили все можливе, щоб гірник, як і колись, не відволікався від роботи невеселими побутовими турботами.

За відсутності нового адміністративно-побутового приміщення «новониканорівці» мають цілком пристойні умови. Взяти хоча б лазню. За часів старої шахти, розповідають гірники, підлога тут не милася споконвіку. Адміністрації нової шахти довелося немало повоювати, але чиста підлога тепер норма. Дрібниця? Тільки не для гірників, бо пилу, який після зміни разом з одягом потрапляє сюди, стало набагато менше.

А харчування. Повноцінні тормозки, які шахтарі беруть під землю, — в обов'язковому порядку. Як і приготовлений для них чай у флягах...

Про таке на навколишніх шахтах тільки ностальгічно згадують.

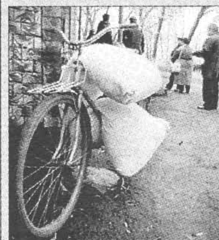
Зрозуміло, на «Никанор-Нова» працює їдальня і пункт підземного харчування. Всього за дві гривні (в рахунок зарплати) шахтар може пообідати або добряче поснідати перед зміною. На кухні, де працюють переважно дружини гірників, випікають пиріжки, котлети в тісті, біляші. Власна пекарня забезпечує свіжим хлібом та булками. А ще є овочева база із різноманітними соліннями та свіжими овочами. Її запаси доступні шахтарям: беруть на відомість під зарплату все, що потрібно.

У побутовому приміщенні до послуг гірників та членів їх сімей медпункт і аптечний кіоск, стоматологічний кабінет і перукарня. А на території шахти діє навіть своя олійня. Думаєте, купували за гроші чи міняли на вугілля? Ні. Тутешні умільці змайстрували її самотужки. І нічого — діє не гірше за заводську.

Одне слово, господарський підхід до всього на шахті пріоритетний. Ще одне підтвердження цьому — кінний двір, адже півдесятка коней, яких тут тримають, незамінні для невеликих перевезень.

Здана в експлуатацію перша черга нової шахти — лише початок. Але вже тепер з нею пов'язують свої надії на майбутнє не тільки мешканці 10-тисячного Зоринська, а й навколишніх населених пунктів. На роботу сюди йдуть пішки із близьких сіл, їдуть автобусами із міст за 10—15 кілометрів. Нині на шахті працюють понад тисячу триста осіб і кількість гірників поступово збільшуватиметься: поки що діє один очисний вибій, а за проектом їх буде чотири. Тому традиційна червона зірка, що засвітилася на копрі «Никанор-Нової», — свого роду дороговказна для всієї навколишньої округи. А синьо-жовтий прапор засвідчує — шахта працює на державу.

«Запорожець» за Донцем

Як тільки владні структури не стримують бартер, але він сьогодні, коли не вистачає готівки, має місце, мабуть, скрізь, у тому числі на вугільних шахтах. Зароблене часто-густо сплачують тут цукром, борошном тощо.

Керівники шахт державної холдингової компанії «Лисичанськвугілля» складають заявки на 500 автомобілів «АвтоЗАЗ-ДЕУ», з допомогою яких вирішено прискорити погашення заборгованості гірникам. Розраховуватися із запорізьким заводом за автомобілі електроенергією має одна із ГРЕС Донеччини, яка у свою чергу заборгувала гроші луганським шахтарям за відвантажене вугілля. І якщо вдасться таки вирватися із цього «заборгованого кола», гірники з берегів Сіверського Донця матимуть шанс у день зарплати повернутися додому за кермом новенького авто.

Фото Вадима ЛІСНОГО.

І сто грамів... від наркома

Те, що цей град двічі за свою історію називали на честь Ворошилова, річ цілком закономірна. По-перше, саме в цих краях народився й починав робітничу, партійну, революційну та військову діяльність майбутній маршал, нарком оборони і голова Президії Верховної Ради СРСР. А по-друге, лаври колишніх володарів почесного звання та значка «Ворошиловський стрілець» і сьогодні не дають спокою окремим землякам Климента Єфремовича. Бо хоча назви обласного центру змінюються, традиції залишаються — стріляють тут, тільки кулі свистять!..

Утім, неординарна постать Ворошилова цікава не тільки його загальновідомими звитягами на військовій ниві. Саме це і врахували співробітники музею історії та культури Луганська Лілія Плешакова та Олена Єрошкіна, які організували тут виставку «Кремлівські таємниці».

Таємниці таємницями, але експозицію й справді можна назвати унікальною, адже більшість фотографій, документів та книг з автографами відомих політичних діячів — Сталіна, Жукова, Тухачевського, Черчілля, королеви Єлизавети, короля Непалу — демонструються вперше. Те саме можна сказати й про інші цікаві експонати, серед яких чимало шедеврів мистецтва.

«Голосоукраїнці» на хвилинку вдягнули маршальську «амуніцію». Наче на нас шито.

І це ще не все. Аби якось покрити витрати, організатори акції вдалися й до неординарних кроків. А саме — всі бажаючі за помірну плату можуть сфотографуватися у мундирі одного з перших маршалів. Кажуть, найчастіше виявляють бажання попозувати для дембельського альбому солдати першого року служби. Кореспондент «ГУ» підкинув і від себе кілька ідей. Можна ще пропонувати відвідувачам «наркомівські сто грамів». Або дозволити сучасним «ворошиловським стрільцям» (читай гангстерам) фотографуватися з особистою вогнепальною зброєю самого Ворошилова. Адже свого часу він володів нею бездоганно. Щоправда, стріляв таки не з-за рогу...

А може, вона починається?..

З чого починається Батьківщина? На запитання, поставлене колись у відомій пісні, у Сватівському районі відповіли теж... задушевною піснею, що з недавніх часів — місцевий гімн.

— Патріотизм сьогодні, м'яко кажучи, не в пошані, — розмірковує голова райдержадміністрації Володимир Просін, — але тільки не в нашому районі. Бо ми вирішили — буде цілком закономірно, якщо кожен новий день Сватівщина зустрічатиме піснею, приуроченою їй.

Справді, відтепер щоранку перед виконанням Державного Гімну України районне радіо вітає мешканців краю з настанням нового дня. І лунає пісня «на благо і добро Слобожанщини і неньки нашої України».

Голова Сватівської райдержадміністрації Володимир Просін впевнений: гімн — справа не з останніх.

Така ініціатива районної держадміністрації і, зокрема, сама пісня у виконанні місцевого автора — педагога Сергія Зятьєва — мешканцям району припала до душі. Отож невдовзі місцевий гімн став звучати і наприкінці кожного дня. Як наслідок, тепер день, що починається і закінчується піснею, присвяченою рідному краю, дає однозначну відповідь на запитання «З чого починається Батьківщина?». У всякому разі, у Сватівському районі.

Сторінку підготував власний кореспондент «ГУ» по Донбасу Павло КУЩ.

Тел. у Донецьку 94-08-61.

Фото Валерія ДРУЖЕНКА.

Спорт

✔ Плавання

Розпочався черговий змагальний цикл Кубка світу. На його першому етапі в Ріо-де-Жанейро (Бразилія) українка Яна Клочкова перемогла на дистанції 400 м комплексного плавання. Вона майже на сім секунд випередила найближчу переслідувачку Рейчл Гарріс із Австралії. На дистанціях 100 і 200 м наша Яна була «срібною».

✔ Футбол

Матч Ліги чемпіонів між «Галатасараєм» (Туреччина) та «Ювентусом» (Італія), котрий мав відбутися сьогодні в Стамбулі, рішенням УЄФА перенесено на 2 грудня. Причина — політичне напруження між Туреччиною та Італією. Римська влада не погоджується видати турецькій голову Робітничої партії Курдистану Абдуллу Оджалана, який прилетів з Москви до столичного аеропорту Ф'юмічина і був там заарештований.

А от матч у Києві між «Динамо» і афінським «Панатінаїкосом» відбудеться. Тому обов'язково приходьте сьогодні на НСК «Олімпійський» і підтримайте динамівців! Початок о 19.45. Обслуговуватимуть зустріч судді з Німеччини. Арбітр — 42-річний вчитель фізкультури з Гельзенкірхена Гельмут Круг; асистенти — Крістіан Шреєр і Торстен Бастіан. Делегат УЄФА на матчі — Трігве Борно (Норвегія), суддівський спостерігач — Ян Дамгаард (Данія).

✔ Хокей

Учора в будинку Київської міськдержадміністрації під головуванням мера міста, президента Федерації хокею України Олександра Омельченка відбулося чергове засідання виконкому ФХУ. Підбили підсумки виступу в Словенії національної збірної країни, яка здобула перше місце у відбірковому турнірі чемпіонату світу і путівку на його фінальну частину. Вона, як відомо, відбудеться наступного травня в Норвегії.

Зрозуміло, що про дебют українського хокею у вищому світі варто подбати заздалегідь. Збірна повинна мати для цього все необхідне. Особливо — серйозних спаринг-партнерів. Отож ведуться переговори про товариські матчі з федераціями хокею Австрії, Франції та Словаччини.

А тим часом головним тренером молодіжної збірної України затверджено наставника київського клубу «Беркут-ППО» Олександра Куликова. Наша команда з 27 грудня по 4 січня змагатиметься у чемпіонаті світу у групі В (угорські міста — Дунайварош і Секешфехервар). Її суперники на першому етапі — хокеїсти Польщі, Франції та Норвегії. У другому квартеті — Німеччина, Латвія, Данія та Угорщина.

✔ Пауерліфтінг

Понад 180 учасників із 35 країн провели в Черкасах 28-й чемпіонат світу з пауерліфтінгу. Протягом чотирьох днів тривала ця захоплююча подія.

Перемогли в командному заліку атлети із РФ. Друге місце посіла національна збірна України. В її скарбничці — три золоті, дві срібні і три бронзові медалі. До речі, у ваговій категорії до 110 кг «срібло» здобув черкащанин Володимир Іваненко — заслужений майстер спорту України, неодноразовий переможець і призер світових та європейських турнірів.

Великою мірою завдяки Іваненкові та його тренерові Всеволоду Бабенку в Черкасах пауерліфтінг став надзвичайно популярним видом спорту. Тому справедливо, що Черкаси на певний час стали столицею світового пауерліфтінгу. І впоралися із цією місією відмінно.

✔ Гандбол

У розіграші Кубка Турчина, який відбудеться 26—28 листопада в Києві, візьмуть участь жіночі збірні Білорусі, Росії, Македонії та України.

Для всіх команд, окрім білоруської, київський міжнародний турнір стане останньою репетицією перед чемпіонатом Європи, який стартує 10 грудня в Нідерландах. Саме тому на майданчик столичного Палацу спорту збірні вийдуть у «бойовому складі».

За словами головного тренера команди України Леоніда Євтушенка, під знамена збірної закликано представниць трьох провідних клубів країни — запорізького «Мотора», київського «Спартака-ВАбанк» і броварського «Автомобіліста» з Київської області. Запрошено також Наталю Деренаско, яка тепер виступає за один із клубів Словенії. Однак остаточний склад тренер обіцяв назвати лише перед самим виїздом на Євро-98.

В організаторів нинішнього турніру — Держкомспорту України, ФГУ, міжнародної виробничо-спортивної корпорації «Інфоспорт» — знайшлися вірні помічники: «ВАбанк», «Інтерконтакт», «Сканді», «Орлан», «Укравто». Але головне те, що на гандбольних гурманів чекає цікаве і захоплююче видовище.

Підготував Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Якби дуб міг заговорити

Як живеться в окремих районах Полісся.

Блиск і злидні глибинки

Ідучи сюди, обов'язково звернете увагу на дуб-велет, що височіє біля дороги в урочищі Юзефін. Учені стверджують, що він найстаріший в Україні — йому 1300 років. Цей свідок історії пам'ятає часи, коли зеленим древлянським краєм бродив з озброєною дружиною князь Ігор, збираючи з полісовиків данину; і 1866 рік, коли вперше в історичних документах згадується Старе Село. В його лісових володіннях шукали люди порятунку, коли восени 1942-го фашистська каральна експедиція стерла поселення з лиця землі, а його мешканців зігнали в церкву і спалили... Він, дужий лісовий богатир, разом із старосільцями стійко переносить чорнобильське лихо.

Про все скажуть руки

Школу в Старому Селі знайти дуже легко, бо це найкраща і найдобротніша споруда. Двоповерхова.

Перерва. На шкільному подвір'ї і в коридорах гамірно: діти всюди однакові — люблять бігати, гратися. Директор школи Хома Хомич Кузьмич — людина інтелігентна, ерудована, відверто говорив про проблеми школи, в якій навчаються 696 учнів. І що підручників не вистачає, і що випускників вузів, які бояться радіації і віддаленості села, сюди й бубликом не заманиш, через що доводиться самим «ростити» педагогічні кадри. Ось і тепер школі конче потрібні вчителі математики, англійської мови. Та й фізику, хімію, географію викладають не спеціалісти.

Престиж учителя в селі вочевидь підупав, признався директор. Старосільці бачать, що педагоги нарівні з селянами порпаються в землі, по господарству, щоб вижити, тож неохоче посилають дітей на навчання у вузи й технікуми.

— Сьогодні в учительській розмові не про педагогічний досвід, а про те, як вижити, — розводить руками Х. Кузьмич. — Заборгованість у зарплаті за три з половиною місяці 1997-го нам обіцяють погасити товарами, а з червня нинішнього року «живих» грошей в очі не бачили. Не маємо можливості не те що з літератури щось придбати, а й газети передплатити, хоча дуже й хотілося б...

Учителі бідкаються, що діти здебільшого приходять у школу непідготовленими: не вміють рахувати, не знають букв, а тому працювати з ними дуже важко. Звинувачувати ж батьків язик не повертається. Сім'ї в Старому Селі переважно багатодітні, тому дорослим доводиться дбати не так про інтелект, як про хліб насущний.

Пройшлися по школі. Класи світлі, чисті. Старшокласників на уроках мало: цього дня у школі не було 182 учнів... Тривав сезон збирання журавлини. Батьки до цієї справи залучають і дітей, — пояснив директор і, наче на доказ, кивнув на руки однієї із старшокласниць — порепані від праці в полі, лісі...

Не пий, дитинко, молока

Залишаючи школу, щиро прохала Бога, щоб дав діткам здоров'я. Воно їм сьогодні найбільше потрібно. Адже Старе Село входить у вісімку «критичних» населених пунктів Рокитнівського району: річна сумарна доза опромінення тут учетверо вища за норму.

Забрудненість молока — основного продукту для дітей — у 4—14 разів перевищує допустиму норму. Споживати молоко старосільським дітям не можна, як, зрештою, й інші місцеві продукти. Ось чому проблема чистих харчів для дітей тут найголовніша.

Якщо для учнів организували харчування у школі, то для дошкільнят це зробити важче. Хоча матерям і передбачено певні виплати, не кожна жінка знайде час, щоб з'їздити за 72 км у Рокитне по чисті продукти. Тож діти споживають те, що є. Ось чому, як зазначають медики, вони слабенькі, часто скаржаться на головний біль. А нещодавно від раку щитовидної залози помер Андрійко Рябущиць...

З 1988 року у Старе Село час від часу навідуються науковці та медики з Києва. Вони проводять обстеження всіх дітей. Під час останнього 58 хлопчиків і дівчаток віднесли до так званої групи ризику щодо згубної дії радіації на їхній організм. Дев'яти діткам рекомендовано термінове хірургічне втручання, сімом із них уже прооперовано щитовидну залозу в дитячому радіологічному центрі у Пущі-Водиці.

Звичайно, дітей стараються всіляко оздоровити й лікують у «чистих» зонах. Цього року 60 відсотків школярів побували в санаторіях. Решту батьки не пустили через нестатки. Знайшлися й такі, що воліють одержати компенсацію, а не оздоровити дітей. Таки дається взнаки низька екологічна культура населення.

— Дорослі теж скаржаться на втому, захворювання щитовидної залози, печінки, вегето-судинні недуги, — каже медсестра старосільської амбулаторії Любов Пишняк. — Бракує медикаментів. Автомобіль швидкої медичної допомоги тривалий час не працює. Ось чому, коли треба завезти породіллю в дільничну лікарню у с. Березово, шукаємо приватника.

А породіль у Старому Селі багато. Лише з початку цього року народилося 70 немовлят. Тож давно назріла потреба у пологовому відділенні, як, зрештою, й у новому приміщенні амбулаторії, яке вже стало в селі довгобудом. Щоправда, община євангелістів узялася, було, зрушити з місця цю справу: поштукатурили, вставили столярку, завезли дошки для підлоги. Залишилося зовсім мало до новосілля, про яке, як запевнило районне керівництво, подбають найближчим часом.

І знову говорили про те, що в селі немає лікарів. Їх навіть не приваблює перспектива одержати житло, яке голова сільради М. Крупич спеціально тримає для них.

Усі в... болоті

Восени на вулицях Старого Села з дорослих зустрінеш хіба що вчителів та медиків, яким залишати роботу не можна, всі інші на болотах — заготовляють журавлину. Це основне джерело доходів для місцевих жителів.

Сім'ями виїжджають старосільці на білоруські болота за 40—50 кілометрів від села. Цілий день збирають журавлину, стоячи інколи по коліна в холодній воді. Тут же, в лісі, просто неба й ночують, сушать одяг біля багаття.

Заготівельники з Литви, Польщі, різних областей України пропонують за кілограм журавлини від 0,8 до 1,2 гривні. Але на таку ціну погоджуються ті, хто не має сил возити ягоди деінде. Інші ж чекають холодів. Повезуть журавлину до Пскова, Ростова, Санкт-Петербурга, інших міст Росії. Охоче купують ягоди й у Києві, Чернівцях, Львові. Ось тоді можна буде виручити за кілограм від 1 до 2 доларів.

— У неврожайні роки, — відверто сказала мені одна з жінок, — мої односельці можуть заготовити тисячу тонн журавлини, в урожайні — значно більше.

Невдячна це справа — рахувати чужі гроші. Але неврожайними роками в селі «прокручується» до мільйона доларів. Звичайно, дістаються «зелененькі» виснажливою працею, тож заздрити нема чому.

На державу надійся, а сам не дрімай

Такої думки більшість старосільців. Адже місцеве КСП дихає на ладан, тож щось заробити тут — марна справа. Ось чому із 80 за списком щодня на роботу сюди ходять у кр... шому разі 15 чоловік. Загалом, ... Старому Селі віддають перевагу одноосібному господарюванню. Землі для цього вистачає, є чим обробляти її — в обійстях 100 коней і стільки ж вантажних автомобілів, тракторів.

Молодші за віком їздять на заробітки в складі будівельних бригад у Росію, дівчата — у південні області України на обробіток цукрових буряків. Одне слово, кожен виживає як може.

Як кажуть старосільці, вони не розбещені увагою верхів. Тож отой приліт у село Л. Кучми пам'ятають і досі, як і його обіцянки прокласти до населеного пункту асфальтовану дорогу. І хоча відтоді минуло п'ять років, усе ж сподіваються, що Президент колись таки дотримає слова.

Рокитнівський район — дотаційний, належить до таких, що постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС, тому людям передбачено низку виплат і пільг. Району ж по лінії Чорнобильського фонду недодано 4 мільйони гривень, тобто немає фінансового забезпечення декларованих пільг, про що депутати Рокитнівської районної ради казали на одній з останніх сесій.

Неоднозначно сприймається жителями району й Указ Президента України від 18.06.1998 р. «Про встановлення ставки збору до Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення», яким передбачено урізати відрахування до Чорнобильського фонду з 10 до 5 відсотків. То звідки брати виплати старосільським багатодітним матерям (а в декого 15 дітей, і ті виплати, можливо, єдиний засіб виживання)? Як жити людям у таких складних екологічних умовах?

Це запитання люди часто адресують головам райради і райдержадміністрації. Ті намагаються допомогти. Але підсобити одному — не означає розв'язати проблему в цілому. Адже якщо бракує коштів, все одно хтось залишиться в накладі. Ось і стукають старосільці в різні інстанції, пишуть листи і в район, і в область, і в Кабінет міністрів. А чи почують їх?

Невже і справді — забуте Богом і Президентом?

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

Правління відкритого акціонерного товариства «Запорізький комбінат хлібопродуктів»

запрошує акціонерів на перші загальні збори, які відбудуться 12 січня 1999 року об 11 годині за адресою: м. Запоріжжя вул. Комсомольська, 30, у приміщенні ВАТ «Запорізький комбінат хлібопродуктів». Реєстрація проводиться с 9.00 до 10.30.

Порядок денний:

1. Звіт правління спостережної ради, ревізійної комісії про роботу в 1998 році.
2. Затвердження нової редакції статуту ВАТ «Запорізький комбінат хлібопродуктів».
3. Затвердження документів, які регламентують діяльність органів управління ВАТ «Запорізький комбінат хлібопродуктів»:
— регламент загальних зборів акціонерів;
— положення про правління;
— положення про спостережну раду;
— положення про ревізійну комісію;
— положення про розподіл та використання прибутку;
— положення про фонди;
— положення про нарахування та виплату дивідендів;
4. Вибори голови правління.
5. Вибори членів правління.
6. Вибори голови та членів спостережної ради.
7. Вибори голови та членів ревізійної комісії.
8. Про проект розподілу прибутку за 1998 рік.
9. Про затвердження договору з незалежним реєстратором.
10. Про вступ ВАТ «Запорізький комбінат хлібопродуктів» до Запорізької асоціації підприємств елеваторної та зернопереробної промисловості «Хліб Запоріжжя».
11. Доповідь комісії з розробки плану оздоровленя підприємства.

Для участі у зборах потрібно мати документ, що засвідчує особу, для представників акціонерів — відповідні доручення.

Довідки за телефоном (0612) 64-12-42.

Правління ВАТ «Запорізький комбінат хлібопродуктів».

АКБ «Інвестбанк»

оголошує загальні збори акціонерів банку.

Збори відбудуться 11.01.1999 року о 14 годині за адресою: м. Одеса, вул. В. Арнаутська, 2-б.

Порядок денний:

1. Звіт голови правління банку про роботу у 1998 р.
2. Затвердження заключення ревізійної комісії, річного звіту та баланс банку за наслідками роботи у 1998 р.
3. Розподілення прибутку та дивідендів за 1998 р.
4. Збільшення статутного капіталу банку.
5. Різне.

Інформаційне повідомлення до порядку денного:

Збільшення статутного капіталу банку здійснюється шляхом додаткової емісії 22000 шт. простих іменних акцій, номінальною вартістю однієї акції 100 грн. на загальну суму 2200000 грн., які будуть розподілятися загальними зборами акціонерів банку.

Правління банку.

Глобальний Екологічний Фонд

Програма навколишнього середовища ріки Дунай

Дунайська Програма Грантів

оголошує конкурс проектів для неурядових екологічних організацій.

Основні напрями діяльності Дунайської Програми Грантів у 1999 році: підготовка інформаційних матеріалів, екологізація свідомості громадян, природоохоронні заходи, розробка місцевих планів дій, тощо. Переваги будуть надаватися проектам, які грунтуються на діяльності місцевої спільноти та демонструють успішні підходи у вирішенні проблем басейну Дунаю.

Термін подання проектів до Відбіркового Комітету Дунайської Програми Грантів — до 18 грудня 1998 року.

Інформація про умови конкурсу та форми для написання пропозицій будуть надаватися за адресою: 252021, Київ-21, Кловський узвіз, 1, Представництво ООН в Україні, Дунайська Програма Грантів.

Телефони для довідок:
253-93-63, 253-04-61 (з 15.00 до 17.00),
532-58-48 (з 10.00 до 12.00).

Арбитражный суд Донецкой области (340105, Донецк, б. Пушкина,34) возбудил дело № 48-1-5Б о банкротстве открытого акционерного общества «Константиновский стекольный завод» (342000, г. Константиновка, ул. Ленина,208; р/с 26000301550059) в Константиновском отделении АК Проминвестбанка, МФО 334550, ОКПО 00293172).

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

ТОВ «Каронела» код ЗКПО 24742433, р/р 260031021 АКБ «Перкомбанк» м. Київ, МФО 321712 повідомляє про свою ліквідацію. Претензії приймаються протягом двох місяців з дня публікації оголошення за адресою: 255710, Київська обл., м. Ірпінь, вул. П-Комуни, 5, кв. 97, тел. (04497) 56-7-24.

Арбітражний суд Дніпропетровської області порушив справу № Б2/225-98 про банкрутство ТОВ «Альвір», м. Дніпропетровськ. Юридична адреса: м. Дніпропетровськ, вул. Академіка Лазаряна, 3-А, р/р 26008120025001 у Петровському відділенні КБ «Приватбанк», м. Дніпропетровськ, ЄДРПОУ 21859459, МФО 305299.

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації об'яви за адресою арбітражного суду Дніпропетровської області: 320600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1-А.

Податком — по здоров'ю

Путівки подорожчали тому, що вони обкладаються податком на додану вартість. А це — плюс двадцять відсотків. Отже, з кожних п'яти путівок одна втрачається через ПДВ

«Квітка полонини», «Сонячне Закарпаття», «Карпати», «Поляна», «Верховина»... Ці поетичні назви належать колишнім всесоюзним оздоровницям, побувати в яких було мрією багатьох. Проте залишалося рожевою мрією з досить-таки прозаїчних причин — санаторії були перевантажені. З огляду на тодішню платню вартість путівки була доступна майже кожному пересічному громадянинові. Масово закуповували санаторно-лікувальні путівки профкоми підприємств, установ, організацій для своїх працівників.

А нині, особливо в осінньо-зимовий період, оздоровниці напівпорожні. Можна б аплодувати — нація вилікувалася від хвороб і оздоровлення не потребує!

Якби ж то... Після чорнобильської біди воно стало потрібне чи не для кожного четвертого громадянина України, тому ще 1986 року закарпатські санаторії стали базовими для лікування тих, хто був обпалений лихом. Тільки через систему профспілок путівки для оздоровлення отримували 30—40 тисяч «чорнобильців» щорічно. Нині — у шість разів менше. Чому?

З'ясувати причини ми спробували в директора виконавчої дирекції обласного відділення Фонду соціального страхування України Михайла ІЛЬКОВА.

Невесела вийшла розмова...

— Закарпаття — один з небагатьох регіонів України, що має справді унікальні рекреаційні можливості. На території області розташовано вісім оздоровниць обласного об'єднання санаторно-курортних установ профспілок України, три — обласного об'єднання міжгосподарських оздоровниць, одна — системи Укоопспілки. А ще вісімнадцять санаторіїв-профілакторіїв, що теж мали можливості для бальнеологічного лікування, — розпочав Михайло Дмитрович. — А щоб знову не повертатися до проблем профілакторіїв, скажу одразу: нині вони перестали функціонувати разом з тими підприємствами, на кошти яких утримувалися. Вдалося зберегти тільки один — для студентів Ужгородського державного університету, і то ціною величезних зусиль спільно з ректором вузу.

— А як вдихнути повноцінне й цілорічне життя в ті оздоровниці, котрі функціонують і мають відповідну матеріальну базу, прекрасних фахівців-лікарів й унікальну медичну апаратуру?

— Питання складне... По-перше, п'ять років чекаємо відповідного законодавчого документа про курорти та їх майно. А тим часом є вже охочі приватизувати оздоровниці, отже, треба вивести їх із відання профспілок. На мою думку, деяких приватизаторів цікавлять не так санаторії та оздоровлення людей, як джерела мінеральних вод, використовуючи які, можна розбагатіти за короткий час.

По-друге, відчуваються місницькі підходи до коштів, котрі йдуть на оздоровлення через систему соціального страхування. З цієї причини навіть області, що розташовані в чорнобильській зоні, не бажаючи випустити ці кошти за свої межі, оздоровляють і дорослих, а особливо дітей, у себе вдома, тобто на забруднених територіях. Але такий «патріотизм», погодьтеся, не йде на користь справі з огляду на екологію та відсутність такого важливого чинника, як мінеральні води, що здатні виводити з людського організму радіонукліди чи сприяти утворенню червоних кров'яних тілець, не кажучи вже про цілющі властивості гірського повітря й екологічно чисті харчові продукти.

Аспект третій і, напевно, найголовніший — вартість санаторно-курортної путівки дуже відчутно зросла. Для того, щоб міг придбати її пересічний громадянин, йому треба п'ять місяців, а декотрим і більше, відкладати із зарплати, заощаджуючи на всьому. Бо коштує путівка тепер сімсот гривень. Сума ця не кожному по кишені, а особливо — пенсіонерові. Не по кишені вона й підприємствам, котрі хотіли б оздоровити своїх працівників — хоча б тих, котрі працюють у шкідливих для здоров'я умовах.

— А чому так різко зросла ціна путівок?

— Тому, що вони обкладаються податком на додану вартість. А це — плюс двадцять відсотків. Отже, з кожних п'яти путівок одна втрачається через ПДВ.

— Але яку додану вартість «продукує» лікувально-оздоровча установа?

— Цього я теж не можу ніяк збагнути. Мало того, своєрідний податок сплачує кожен з нас, бо відраховує певні суми із зарплати до фонду соціального страхування. Кошти соцстраху, за які профспілки купують путівки, це що, не податок?

Виходить, путівка оподатковується двічі. Хоч як безглуздо, але ПДВ слід сплачувати навіть на путівки для тих, хто потребує реабілітаційного лікування після складної операції чи перенесеного інфаркту міокарда...

— Тоді наші оздоровниці мали б бути казково багатими!

— Де там! Санаторії і в очі не бачать цього ПДВ. Він, як колись звикли говорити, йде в засіки держави. Навіть тоді, коли вона не втомлюється підкреслювати, що здоров'я людини — це її багатство. Окрім того, протягом року санаторії краю дають до бюджету десь до півтора мільйона гривень, не маючи з цього жодної копійки. Зважимо й на те, що вони дають роботу двом з половиною тисячам людей. То чи варто ставити цю галузь за межу виживання?

— Виходить, середня вартість путівки майже така, яку пропонує нашим громадянам Адріатика? І чи не тому дедалі більше наших громадян надає перевагу зарубіжним курортам, цим самим інвестуючи їх?

— Але ж Адріатика не дасть для здоров'я того, що дають наші санаторії. Та й чи поїде туди вчорашній ливарник або шахтар, а нинішній пенсіонер? Йому не вистачить грошей навіть на дорогу. Тому надто вже напрошується одне запитання: чи не краще оздоровити, скажімо, двох громадян нашої держави по чотириста гривень, ніж жодного за вісімсот? Це стосується санаторіїв не лише Закарпаття — така ситуація і в інших регіонах.

Розмову вів Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Ужгород.

У номер

✔ Київ

Стало погано — зробив відкриття

Погане самопочуття, часті головний біль та запаморочення стали причиною того, що 14-річний киянин Андрій Товченко почав цікавитися методами очищення промислових газів. Через два роки український школяр разом зі своїм товаришем Богданом Токовенком розробив небачений досі каталізатор з міді та паладію.

Запропонований ними метод очищення промислових газів є не лише набагато дешевшим від застосовуваного нині на Заході, а й набагато ефективнішим.

На міжнародному конкурсі «Молодь Європи досліджує заради екології», що завершився у Берліні, юні українські винахідники отримали першу премію — 8 тисяч марок, повідомляє ДІНАУ.

✔ Вінниця

В Америці добре, та поле не пускає

Вінницького ученого, директора Інституту кормів Української академії аграрних наук Анатолія Бабича удруге визнано людиною року у США. Його ім'я занесено до міжнародного довідника найбільш відомих людей XX століття.

Американці неодноразово запрошували вінничанина на роботу. Свою відмову академік мотивує так: «В Україні теж потрібно розв'язувати проблему білка і кормів у цілому. То як можна залишити до кінця не вполане поле?..».

Протягом останніх п'яти років на базі очолюваного А. Бабичем Інституту кормів у Вінниці відбулося п'ять міжнародних конференцій. До речі, названий науковий заклад затверджений Кабінетом міністрів України як головний науково-методичний центр з кормовиробництва. Нині його спеціалісти координують роботу 40 наукових установ.

✔ Луганськ

На АЕС надійся...

Вимушений простій через порушення в роботі 6-го енергоблоку Запорізької АЕС одразу позначився на енергозабезпеченні Донбасу. Недостатня кількість енергії і реальна загроза відключення стали причиною вимушеної зупинки роботи майже всіх вугільних шахт Луганської області. Щоб у майбутньому запобігти цьому, в регіоні вирішили терміново відремонтувати та ввести в дію 9-й енергоблок Луганської теплової електростанції.

✔ Харків

Ви бачили такого карпа?

Незважаючи на майже січневі морози, працівники Лиманського рибгоспу умудряються виловлювати ось таких коропів-красенів довжиною з метр. Тут уже ніхто не скаже, що рибалки чи газета, як завжди, щось перебільшили — фотофакт. «Цього року, — каже директор рибгоспу Роман Бевзюк, — реалізували споживачеві 300 тонн свіжої прісноводної риби, а могли б продати, як у старі добрі часи, не менш як тисячу тонн. Можливості для такого «сріблястого валу» не втрачені, навпаки, рибгосп розбудовується, збільшує вирощування малька».

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Сільгоспвиробництво лише тоді чогось варте, якщо воно вміє кредитуватися

Земельна реформа

Днями у МінАПК думалося про найнеобхідніше для сільгоспвиробництва: не про добрива, комбайни або бензин, а про їхню величність гроші. Коли їх немає у промисловості — горе, а якщо на селі — удвічі, йшлося на «круглому столі» з обнадійливою назвою «Першочергові заходи з формування системи фінансово-кредитного обслуговування сільгоспвиробників усіх форм власності». І випливає такий висновок із специфіки агровиробництва. Якщо верстат на заводі може крутитися у три зміни і видавати «на-гора» прибуток у регулярно, то обприскувач «буває» у полі 5-6 днів на рік, комбайн, згідно з технологією, працює на ниві два тижні, максимум —місяць. Відповідно, на ланах і курчат, тобто врожай, рахують раз на рік — восени. Це за умови, якщо аграрник обсіявся і зробив безліч справ, що передують жнивному процесу. І тут без коштів навіть найефективніший виконавець «прогорить».

Раніше кредитами для АПК опікувалася держава. У 80—90-х роках агровиробництво від неї отримувало 35—40% необхідної грошової маси. Тепер, кредитуючи село під 80—100% річних, банки «знімають» з сільгосппідприємств «останню свитину». Власне, нічого дивного, що банкір не дуже охоче позичає селянинові: ще Маркс підмітив, що капітал спрямовується у галузі з найвищою нормою прибутку. В сезонне, залежне від повідомлень Гідрометцентру, землеробство вкладати щось — уже ризиковано. А тут ще 95% підприємств, за підсумками нинішнього року, — банкрути. Перспектива не з веселих.

Незважаючи на архінеобхідність появи на селі грошей —і вже наступного сезону — пропозицію націоналізувати банк «Україна» на «круглому столі» відхилили як ідеологічно неприйнятну. Спочатку — банк, потім — пошта, телефон, телеграф, а далі — відомо що буває... Присутні вирішили піти іншим, економічно обгрунтованим, шляхом. Розсудили так: аби банкір, не боячись, кредитував галузь, треба, щоб товаровиробник дав йому щось у заставу. Якщо на селі нічого іншого, окрім землі, не залишилося, її, рідну, й заставлятимуть.

Головною скрипкою в революційному наповненні агросектора фінансами буде державний земельний іпотечний банк. Причому заставлятимуться не тільки реальні наділи, а й право на їх оренду.

На невторованій дорозі, як годиться, виникають всілякі перешкоди. По-перше, ще остаточно не вирішено, чи під іпотечний доведеться перепрофільовувати агропромбанку «Україна», чи, може, віднайдуться кошти для створення нового, з незаплямованою кредитною біографією, державного земельного іпотечного банку. По-друге, без кредитного потенціалу, як відомо, банк — не банк. Пропозиція (була й така) сформувати статутний фонд із «заморожених» у Ощадбанку коштів громадян — з області фантастики. Грошей земля вимагає «живих». Як запевнив міністр АПК Борис Супіханов, фінанси не забаряться — Захід, почувши про іпотеку, вже охайно надсилає свої пропозиції... Хоча краще, впевнений керівник аграрного відомства (і важко з ним не погодитися), розраховувати на внутрішні кошти.

Над «іпотечним» питанням ще доведеться посушити голову.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Щоб наслідки революційних кроків не виявилися фатальними, і земля залишалася міцно закріпленою за тими, хто на ній працює, присутні наполягали на необхідності всебічного врегулювання механізму іпотеки. Хоча усі «іпотечні» перетворення можна вважати лише декларацією про наміри, а не керуванням до дії: проект закону тільки-но підготовлено і як він пройде парламентське «горнило» — невідомо. А взагалі, запропоноване суперечить торішній мінагропромівській концепції суцільної земельної приватизації і насильницького вирощування на селі «ефективного власника». Іпотека, з цим погодилися майже всі учасники «круглого столу», сприятиме розвитку підприємств усіх

Як французи свиню підклали

Інтеграція

Аграрники Одещини, однак, на це не ображаються. Навіть навпаки. Бо їхні наміри, з'ясувалося, збігаються з французькими — відродити тваринництво Одещини на якісно новій основі. Тобто через сучасну племінну справу, забезпечення ферм високопродуктивними м'ясними та молочними породами. Для цього в області вже кілька років поспіль влаштовують спеціальні виставки-ярмарки. Вони мають неабияку популярність. А обласна рада і облдержадміністрація навіть виділяють господарствам-ентузіастам кошти, призначені для купівлі молодняку.

Тут саме і французи нагодилися. Конкретно —майстри з виробництва свинини фірми «Фонда», відомої не лише в рідній Бретані, а й за межами Франції. Відвідини Одещини розпочали без зайвих церемоній:

— Хочете, навчимо вести свинарство по-французькому?

Ще б пак! Як не хотіти, коли там витрачають на одержання одного кілограма приросту ваги тварин 3-4 кг кормових одиниць, а у нас — удвічі більше? Та ще й, кажуть, досвіду, пропонують інвестиції, обладнання, породистих тварин, обіцяють налагодити виробництво повноцінних кормів. Словом, на оті заяви французів звернув увагу навіть голова облдержадміністрації Сергій Гриневецький і запросив на бесіду:

— Все оте, про що чутки ходять, ви таки справді пропонуєте?

— Б'єн сюр («авжеж» тобто)! — підтвердив президент «Фонди» пан Жерар Умбер.

— Ну тоді нам є про що поговорити...

Довгенько говорили. І взаєморозуміння, як ділові люди, знайшли. «Фонда» стала ініціатором реалізації двох ексклюзивних, як наголосили французи, одеських проектів з розвитку свинарства: в агрофірмі «Дністровська» та в учгоспі сільгоспінституту. Там уже й відповідне обладнання є. До речі, не все воно французьке, а й вироблене на одеському заводі «Центролит». І на такому якісному рівні, що й самі французи вже третій рік поспіль його купують.

Іноземні «майстри свинарства» зациклені, даруйте за тавтологію, на замкненому циклі. Вони переконані: хороший прибуток можна забезпечити не лише якісною роботою на фермах, а й залученням до співробітництва заводів, торговельної мережі. З цією метою вони торують доріжки на переробні комплекси в селах Благоєве та Суворове. Належать комплекси морякам Чорноморського та Дунайського пароплавств, проте останні ласують м'ясними продуктами хіба лиш у свята.

— А хочете, що б і в будні? — знову французи із провокаційним запитанням-ком.

Хто ж не хоче? Проте відомче начальство одразу в обійми іноземців не кинулося: обмірковує, обраховує. То й правильно. У наш прагматичний час інакше й не можна. І французи згодні зачекати: мовляв, їм поспішати нікуди, а українцям кращого варіанта не знайти.

Може, і знають, що кажуть.

Георгій ВОРОТНЮК.

«Срібний урожай» пливе до споживача

Рибництво

ПРОБНУ осінню путину вперше після дванадцятирічної перерви завершено на 600-гектарному ставку поблизу села Теренці, що в 30-кілометровій зоні відчуження Чорнобильської АЕС. Звідти працівники Іванківського рибгоспу відправили споживачам області десятки тонн коропів, карасів, товстолобиків.

Відновити промислове рибництво дав змогу запуск ставка в науково-експериментальну експлуатацію. Попередньо було вивчено стан радіонуклідного забруднення берегів, донних відкладень, води та підводної рослинності, потім проведено меліоративні, дезинфекційні та нейтралізаційні роботи. Далі — наповнили через сітчасті фільтри чистою водою ложе, запустили мальків.

Ще один, 400-гектарний, став поблизу села Ладижичі незабаром теж даватиме «срібний урожай». Якість тамтешньої риби, як свідчать зроблені нещодавно аналізи, відповідає екологічним, санітарним і радіаційним нормам.

Олександр КУРАКСА.

Редактор номера Л. БРОВЧЕНКО.

А. ГОРЛОВ (перший заступник головного редактора).

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 192642.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Зам. 0311226.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса ВР України: 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
☎ ТЕЛЕФОНИ: для довідок —441-88-23; телефакс —224-72-54; відділ реклами —441-89-34, 441-89-44; телефакс —449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com

Засновник і видавець – Верховна Рада України